

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

DR. DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1911.

VSEBINA.

1. *Dr. M.*: Nekatera posebna vprašanja pri izvršbi na vknjižene terjatve: 1. Ali je možna rešitev rubežnega in predkaznega predloga v poteg ali mesto plačila istočasno, to je v enem sklepu? — 2. Ali velja določba §-a 305³ izvrš. r. tudi za vknjižene terjatve? — 3. Na kak način je opravičiti varnostni rubež (§ 374 izvrš. r.) na vknjiženo zastavno pravico 225
2. *Y.*: Je li dolžan sodnik prevajati drugemu sodnemu uradu uradne spise? 242
3. *Dr. P. Defranceschi*: Sodno-zdravniška mnenja 246
4. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo.
  - a) K uporabi §-a 1295 o. d. z. za krivdo vsled izjav. — Kulpozna premotitev ustanavlja odgovornost za škodo, le če se zgodi glede na bodočo pogodbo (§ 871, 896 o. d. z.) ali če izvira od osebe, od katere je po njenih lastnostih pričakovati, da bode, ko se od nje zahteva poslovanje proti plačilu, posebno skrbno postopala (§ 1300 o. d. z.) 249
  - b) Ako je navedena zavarovalna, na prinosnika glaseča se policia zavarovanega zapustnika v inventurnem zapisniku za njegovo last, to dejstvo samo ob sebi še ne ucinja, da bi moral prinosnik police dokazati pošteno pridobitev police; marveč, kdor trdi, da spada policia v zapuščino, mora dokazati, da je bila ta ob času smrti zavarovanega zapustnika v le-tega posesti 254
  - c) K uporabi §-a 1118. o. d. z. — Neizvrševanje gostilničarskega obrta, ki je dan s hišo vred v zakup, lahko glede na § 56 obrtnega reda tvori „znatno kvarno rabo“ zakupnega predmeta in razlog za predčasno razveljavljenje zakupa 259
  - d) Vprašanje, ali je motena posest pristna ali nepristna, pri tožbi po §-u 339 o. d. z. ne pride v poštev. Sploh pa more nepristno posest ugovarjati le tist, ki mu je posest odvzeta (§-a 345 in 346 o. d. z.) 266

Slovenski Pravniki.

Leto XXVII. V Ljubljani, 15. septembra 1911. Štev. 8. in 9.

Nekatera posebna vprašanja pri izvršbi na vknjižene terjatve:

1. Ali je možna rešitev rubežnega in predkaznega predloga v poteg ali mesto plačila istočasno, to je v enem sklepu? — 2. Ali velja določba §-a 305³ izvrš. r. tudi za vknjižene terjatve? — 3. Na kak način je opravičiti varnostni rubež (§ 374 izvrš. r.) na vknjiženo zastavno pravico?

Ad 1.

Po občnem sodnem redu so bile razne stopinje vsakega posebnega načina izvršbe izključljive, in sicer tako, da je bila o d p r a v o m o č n o s t i prvega izvršbenega koraka odvisna dopustnost predloga in dovolitve nadaljnjega izvršbenega koraka i. t. d. Tako je pri izvršbi na terjatve bilo predlagati najprej rubež terjatve, in po pravomočnem rubežu šele prodajo terjatve.

Sicer pa je bila izvršba z izvršbenim prisojilom terjatve enostavna izvršba, brez predhodnega rubeža.

Izvršitelj se je moral torej odločiti že pred začetkom izvršbe, ali voli pot rubeža in prodaje, ali pot prisojila, in je prvo pot volil, če obstoj in izterljivost terjatve nista bila dovolj jasna ali sta bila morebiti celo dvomljiva. Pot izvršbenega prisojila je nastopil, če je bila terjatev očitvidno likvidna in izterljiva, takorekoč gotov denar, in izvršbeno prisojilo terjatve je imelo — pomen in učinek prisilnega odstopa (§ 314 o. s. r., G. U. 8161, Canstein, Civilprocessrecht II., stran 606 in pripomba 4 a).

Po novem izvršbenem zakonu nadomestuje izvršbeno prisojilo — preodkaz namesto plačila kot drugi izvršbeni korak; rubež je kakor za preodkaz v poteg, tako tudi za preodkaz namesto plačila v vsakem slučaju prvi izvršbeni korak (§ 294), izvršbena prodaja terjatve pa je le izjemni, preodkaz v poteg nadomestujoči način vnovčenja terjatve (§§ 318, 319).

V nasprotju s starim zakonom pa po novem izvršbenem zakonu izvršbeni koraki pri izvršbi na terjatve niso izključljivi, to je: ni odvisen drugi korak glede na predlog in dovolitev od pravomočnosti prvega, marveč se lahko predlaga (razun izjeme §-a 303 2, 3) v eni vlogi in dovoli v eni rešitvi rubež in preodkaz skupno z delno omejitvijo izjemnega slučaja po §-u 301. To pa je izrečno določeno v prvi vrsti le za nevknjižene terjatve, — ali mari naj velja tudi za vknjižene terjatve?

Pred vsem je opozarjati, da knjiga obrazcev nima nobenega obrazca za istočasno dovolitev rubeža in preodkaza glede vknjiženih terjatev, ampak samo posebni obrazec (175, 176) za rubež (vknjižbo zastavne pravice na vknjiženo terjatev) in za preodkaz v poteg.

Opozarjati je dalje, da je pri vknjiženih terjativah istotako dopusten predlog na izjavo zavezančevega dolžnika o obstoju terjatve v zmislu §-a 301 i. r., ker tak nalog zavezančevemu dolžniku vsebuje izvršbeni obrazec št. 175, 176 (št. 241, 242 knjiga obrazcev).

Glede izvršbe na vknjižene terjatve imamo posebne določbe v §-ih 320—324 izvrš. r. Nadpis jim slove: *Posebne določbe o izvršbi na knjižno zavarovane terjatve*. Iz tega pa izhaja, da veljajo vse določbe izvršbenega reda za nevknjižene terjatve istotako za vknjižene terjatve, če v §-ih 320—324 ni določeno nič drugega. In ker ti paragrafi v tem oziru ne določajo zares nič posebnega, in tudi ni posebnih ovir v obsegu zemljiškknjižnega zakona, torej ne more biti nazadnje nikakega dvoma, da je tudi pri izvršbi na vknjižene terjatve dopusten predlog za rubež (zastavno pravico) in preodkaz v eni vlogi, in dovolitev rubeža in preodkaza v poteg ali namesto plačila v eni in isti sodni rešitvi, razun, če sta različni dovolilno in izvršilno sodišče, ali če gre nalog zavezančevemu dolžniku po §-u 301.

Izvršbena novela namerava — po vsej pravici — odpraviti razliko med dovolilnim in izvršilnim sodiščem z družitvijo obeh sodišč v eno izvršilno sodišče na tak način, da pravo sodišče na izvršilnem naslovu potrdi zahtevajočemu upniku pravomočnost, kakor je to že sedaj pri rabsodbah obrtnega sodišča, kazenskega sodišča i. t. d.

Če pa sodišče dovoli rubež in preodkaz vknjižene terjatve v enem sklepu, je torej v zemljiški knjigi pri hipotečnem zemljišču

vpisati: 1. vknjižbo zastavne pravice na vknjiženo, odnosno knjižno zastavnopravno zavarovano terjatev — zaradi izvršljive denarne terjatve (§ 320² izvr. r.); obenem je tudi izdati prepoved na zavezančevega dolžnika glede izplačila terjatve in prepoved zavezanca zaradi razpolage ali izterjanja te terjatve (§§ 294, 320 i. r.); 2. je vpisati zaznambo preodkaza v poteg ali namesto plačila.

Dejstvo, da knjiga obrazcev nima za združeno dovolitev rubeža in preodkaza posebnega enotnega obrazca, kakor ga ima n. pr. obrazec 156 za rubež, hrambo in prodajo premičnin, more opravičiti kak dvom tem manj, ker tudi za nevknjižene terjatve ni takega enotnega obrazca.

Kakor pa se je že zgoraj poudarjalo, so zgrajeni različni koraki ene izvršbe združljivo — a ne izključljivo. — Prvemu izvršbenemu koraku, ki izvršbo dovoli, se drugi zgolj pridružujejo, zlasti pri izvršbi na premičnine in terjatve, potem tudi pri izvršbah na druge imovinske pravice (§§ 331 in nasl.), katerim je prvi izvršbeni korak često gola abstraktna dovolitev izvršbe v podobi rubeža ali celo brez rubeža (§§ 353 in nasl.), in kjer se določuje čestokrat način vnovčenja ali sprave šele po posebnem zaslišanju ene ali obeh strank.

Ad. 2.

Določba §-a 305³ izvrš. reda izključuje večkratni preodkaz zarubljene terjatve — tudi na korist d r u g e m u upniku. »A contrario« je torej dopusten vnovičen preodkaz enemu in istemu upniku — prav umevno — kajti on ne more trpeti pri tem nikake škode, ampak je vnovičen preodkaz samo njegova korist. Ob večkratnem preodkazu terjatve raznim upnikom bi bila nevarnost za prednjega izvršitelja, da ga poznejšnji prehitijo, izterjavši celo zarubljeno in preodkazano terjatev za-se. To je namreč možno vsled določbe §-a 308, ki daje zahtev. upniku na podlagi doseženega preodkaza pooblastitev, odpovedati preodkazano terjatev, zahtevati plačilo, terjatev iztožiti in prejeti plačilo v obsegu cele svoje terjatve, ki je lahko enaka preodkazani terjatvi ali jo celo presega.

Večkratni preodkaz raznim zaht. upnikom v določenih delih, na pr. do ene tretjine, nima take nevarnosti v sebi, ker je preodkazani dolžnikov dolžnik primoran in upravičen zaht. upniku plačati samo to tretjino in je pri tem vse eno, ali mu izplača prvo ali zadnjo

tretjino. Toda tudi tukaj je dana že nevarnost, če je preodkazanec, dolžnikov dolžnik zmožen izplačati samo prvo tretjino.

Iz tega pač izhaja, da ima vsak izvršitelj pravico in da je zanj velike važnosti, da pride ravno na svojem prednostnem mestu do plačila.

Pri rubežu in preodkazu glede uradniških plač zaznamuje izplačevalno oblastvo, a pri sodnih založbah sodišče samo vrstni red; zato tukaj ni nevarnosti, da bi se vrstni red krčil z vnovičnim preodkazom in vnovičen preodkaz za razne terjatve ni sicer izrecno v zakonu, pa vsaj v praksi, dopuščen. Pri tem tudi ni predpisa in absolutne dejanske potrebe, da se poznejšnji preodkaz poziva na vse poprejšnje, če je izplačevalno oblastvo enotno; ako pa na primer drugi sodni oddelek preodkazuje terjatve in zopet drugi oddelek nakazuje izplačevanje, onda je za vzdržanje vrstnega reda in za zabranitev pomot dejansko umestno, in celo potrebno, da poznejšnji preodkaz našteva vse prednje rubeže in morebitne preodkaze.

Glavno načelo izvršbenega zakona, da se izvršba opravlja uradoma in zaraditega tudi uradoma upošteva vrstni red upravičencev — je pri preodkazu navadnih terjatev nemožno, ker se vrši likvidacija zgolj izven sodišča med strankami samimi. Pri izvršbi na službene prejeme uradnikov pa je soudeleženo več ali manj državno ali celo sodno oblastvo, ki uradoma ščiti vrstni red.

In samo korak dalje, — pa smo pri vprašanju, kako je z večkratnim preodkazom pri vknjiženih terjativah?

Pri knjižnih pravicah veljajo predpisi občega zemljiškoknjižnega zakona in tukaj se ravna vrstni red po časovno prejšnji pridobitvi knjižne pravice.

Casovna prednost pridobitve je sicer tudi v izvršilnem redu merodajna (§ 253, 294³), vendar je tukaj merodajen šele čas o p r a v e, a po zemljiškoknjižnem pravu že trenutek vložitve (§§ 29, 93, 103 o. z. z., §§ 2, 8, 66² poslov. reda po uk. prav. min. 5. maja 1897 št. 112) in je ta določba tudi posebej sprejeta v §-u 320³ izvrš. reda.

Nasproti položaju pri nevknjiženih terjativah je zemljiškoknjižni vrstni red pri rubežu (nadzastavni pravici) in preodkazu vknjiženih terjatev 1. sodno ustanovljen in opravljen, 2. pa tudi knjižno poočiten, tako, da glede vrstnega reda niti pri sodišču, niti med strankami (iz razlogov javnosti zemljiške knjige) ne more biti dvoma.

Na prvi videz torej kakor pri izvršbi na uradniške plače, tako tudi pri izvršbi na vknjižene terjatve zaradi nedvomne jasnosti in uradnega uvaževanja vrstnega reda ni dejanske ovire večkratnemu predkazu iste terjatve. Toliko je gotovo, da pri razdelitvi izkupila za izdražbano zemljišče ne more biti nikakega zadržka ali dvoma, naj je knjižna terjatev predkazana še tolikim zahtevanim upnikom.

Toda temu nasproti je pomisliti, da sta pri izvršbi na vknjižene terjatve udeležena dva plačnika: glavni hipotekar in lastnik zemljišča; nadalje je pri opravi knjižnih vpisov kolikor toliko merodajna razpolaga strank (§ 76 o. z. z.) in zlasti niso izključene vknjižbe potom izbrisnih pobotnic; in končno, da se likvidacija ne vrši samo prisilnim putem dražbe in razdelitve, ampak tudi dogovorno med strankami. Navsezadnje torej ni izključeno, da bi pri večkratnem predkazu iste terjatve ne prišlo lahko do dejanskega oškodovanja prvega izvršitelja.

Še eno dejstvo je uvaževati pri tem vprašanju.

Po §-u 59 o. z. z. je vsak hipotekar upravičen 1. terjatev sodno ali notarsko odpovedati in doseči knjižno zaznambo odpovedi; 2. terjatev iztožiti in zahtevati zaznambo te tožbe.

Če bi torej nadhipotekar imel isto pravico, bi bil že na podlagi svoje izvršilne nadvarstvene pravice upravičen v to, v kar je izvršitelj na nevknjižene terjatve upravičen šele na podlagi predkaza (§ 308 izvr. r.). Potem bi pač predkaz pri vknjiženih terjativah, imel še manjšo ali celo podrejeno veljavo. In čudno bi bilo, da bi se dotične določbe za knjižni predkaz sploh ustanovile.

Zakon sam nikjer ne izreka, da take pravice pristojajo nadhipotekarju že kot takemu, zlasti se o tem ne izreka obči zemljiško-knjižni zakon.

Iz razlogov stvarnosti pa je reči, da je nadhipotekar vendarle hipotekar nasproti glavnemu knjižnemu dolžniku; in da mu torej stvarno morajo pristojati vse iste pravice, kakor hipotekarju sploh, namreč zlasti pravica do odpovedi in nje zaznambe, in drugič pravica do tožbe in nje zaznambe. Toda vpraša se samo: nasproti komu, — ali samo nasproti glavnemu hipotekarju, mari tudi nasproti lastniku?

V tem oziru najdemo, da lastnik nadhipotekarju ni dolžan ničesar, in da nadhipotekar ne more imeti nasproti lastniku več

pravic, kakor jih ima glavni hipotekar, osobito ne more prej doseči plačljivosti glavne terjatve, ne more je pred časom odpovedati in vtožiti, čeprav bi bil dosegel že preodkaz v poteg ali namesto plačila.

Nadhipotekar pa je nadalje omejen nasproti glavnemu hipotekarju po svojih, morda celo tesnejših pravicah nasproti njemu in posredno tudi nasproti lastniku zemljišča.

V knjigi in praksi je bilo razmerje med glavnim hipotekarjem in nadhipotekarjem glede pravice do zaznambe odpovedi in tožbe dvomljivo, vendar se je naziranje v tem oziru utrdilo vsled odločbe v repertoriju št. 68 z dne 24. februarja 1874, št. 1599, G. U. 5281, ki slove: »Dovoliti je na zahtevo nadhipotekarja tudi zaznambo sodno ali notarsko posvedočene odpovedi postavka, vknjiženega nadzastavno na hipotečni terjatvi (torej nadhipoteke), ako je oni, proti komur se glasi odpoved ali tožba, vknjižen lastnik zastavljene hipotečne terjatve in ako je izkazano, da tožba teče.

Za odpoved in iztožbo glavne hipoteke in zadevno knjižno zaznambo zoper lastnika ne zadostuje torej izvršitelju - nadhipotekarju že rubež, odnostno prisilna zastavna pravica, tudi ob sicer dani dospelosti glavne terjatve, — marveč potrebuje izvršitelj-nadhipotekar k temu še posebnega zakonitega pooblastila z nadaljnim izvršenim sredstvom preodkaza v poteg ali namesto plačila, in sicer to že na podlagi določbe §-a 308 izvr. r., če bi zakon sicer ne imel nikake posebne določbe.

Toda izvršilni red ima v tem oziru tudi še posebno določbo v §-u 322²: »Mimo pravic, navedenih v §-u 308, ima zaht. upnik tudi pravico, da si izprosi a) knjižno zaznambo odpovedi in b) hipotečne tožbe ter c) odda v imenu zavezančevem vse izjave, ki so potrebne za knjižni izbris zastavne pravice, vknjižene za preodkazano terjatev (glavno hipoteko). Te izbrisne izjave potrebujejo, da so veljavne (še izven tega) odobrila izvršilnega sodišča.

Izvršitelju se je torej neposredno držati do preodkaza samo glavnega hipotekarja, razun če lastnik prostovoljno izplača, a po preodkazu se more držati tudi zemljiškega lastnika samega.

Seveda pa uživa nadhipotekar tudi vse prednosti terjatve glavnega hipotekarja.

Če je morda le-tega terjatev že iztožena, izvršljiva, je to v dejansko korist tudi nadhipotekarju, in zlasti tudi če glavni hipotekar že vodi izvršbo s prisilno dražbo na zemljišče.

Ali pa more izvršitelj - nadhipotekar voditi morda čisto posebno izvršbo s prisilno dražbo poleg glavnega hipotekarja in kedaj?

Izvršitelj - glavni hipotekar uveljavlja s prisilno dražbo svojo zastavno pravico. Izvršitelj - nadhipotekar pa more uveljavljati neposredno zastavno pravico glavnega hipotekarja šele na podlagi preodkaza, — torej pred preodkazom nikakor ne. Po preodkazu pa more nasproti lastniku uveljavljati samo hipoteko glavnega hipotekarja, a ne svoje. On more torej osebno nadaljevati prisilno dražbo glavnega hipotekarja, nikakor pa ne more voditi poleg njega posebne prisilne dražbe zemljišča zoper lastnika, zlasti tudi ne v obliki pristopa. Za eno hipoteko pristojna samo ena in enotna pravica izvršbe s prisilno dražbo, (glavna) hipoteka je nasproti lastniku enotna.

Izvršitelj-nadhipotekar torej lahko vodi in nadaljuje prisilno dražbo glavnega hipotekarja (—toda ne na njegovo škodo); — lahko vodi to dražbo samostojno, če je glavni hipotekar ne vodi, — vendar vedno in vselej le za glavno hipoteko in kot »procuratur in rem suam«.

Izvršitelj-nadhipotekar bi lahko samostojno in neodvisno vodil samo izvršbo s prisilno dražbo glavne hipoteke, toda taka izvršba je po §-u 321 izvr. r. nedopustna.

Izvršitelj - glavni hipotekar vkljub doseženemu preodkazu terjatve glavnega hipotekarja lahko do konca vodi in izvede prisilno dražbo. Zato pa tudi vsled proste strankine razpolage lahko tudi prisilno dražbo dogovorno z lastnikom v zmislu §-a 200³ izvr. r. ustavi, brez privoljenja nadhipotekarja - izvršitelja.

Nadhipotekar - izvršitelj sam razpolaga o tem, ali, po preodkazu, kadar je glavna hipoteka že iztožena in izvršljiva, hoče predlagati prisilno dražbo zemljišča ali ne, in ali hoče vstopiti k prisilni dražbi, tekoči na predlog glavnega hipotekarja. V tem oziru se torej mora nadhipotekar podvreči predlogom glavnega hipotekarja - izvršitelja za ustavitev prisilne dražbe. Povzročena ustavitev glavnega hipotekarja veže tudi nadhipotekarja.

Pri taki izvršbi se torej tekom izvršbe spremeni na izvršiteljevi strani stranka, ker je izvršitelj - nadhipotekar izkazal s preodkazom, torej z javno listino, da je izvršilna pravica glavnega hipotekarja prešla na nadhipotekarja (§ 9 izvr. r.) —

Tako označivši podrobno pravice izvršitelja - nadhipotekarja, prihajamo k zaključku glede glavnega vprašanja.

Zakon sam nikjer ne utešnjuje veljave §-a 305 izvr. r. glede vknjiženih terjatev. Pozivali smo se na nekatere, sicer dejansko redke slučaje, ko večkratni preodkaz iste vknjižene terjatve lahko škoduje upniku s prvo prednostjo pri izvensodni likvidaciji. S stališča zakona torej ni reči nič drugega, nego, da je tudi vnovični preodkaz iste vknjižene terjatve na korist drugim izvršiteljem nedopusten.

Umestno pa je, da se dovoli preodkaz terjatve po možnosti prvemu nadhipotekarju - izvršitelju. In pri tem pa je prav lahko možno, da se prvi nadhipotekar zadovoljuje z rubežem in da kasnejši nadhipotekar edini prosi za preodkaz, — ali mora v tem slučaju dati varnost prednjim nadhipotekarjem, kakor pri nevknjiženih terjativah (§ 304 izvr. r.)?

Zakon tudi take varnosti ne zabranjuje. Toda varščino naj sodnik dovoli le tam, kjer je zanjo potreba. O vsaki prvi in poznejši nadzastavni pravici je obvestiti tudi lastnika (§ 123 o. o. z.), zemljiškega dolžnika. Prednost posameznih nadhipotek je razvidna iz zemljiške knjige. Zato se niti glavni hipotekar, niti lastnik ne sme izgovarjati, da ne pozna boljše ali slabše prednosti, in je za nepravilno izplačilo odgovoren sam. Stvarne potrebe torej za varščino ni.

V tem zmislu se izreka tudi odločba od 22. februarja 1901, št. 2537, Not. Ztg. 14: »Dovolitev preodkaza v poteg ni zavisna od položbe varščine, (ker v tem §-u [? 320 ?] niso omenjene določbe §-ov 304 in 306).

Če pa je pravilno tudi vrhovnosodno utemeljevanje, je drugo vprašanje.

Po napisu k §-om 320—324 izvr. r. veljajo za izvršbo na vknjižene terjatve vse določbe za izvršbo na nevknjižene terjatve: a) plus one, ki so v §-ih 320—324 navedene posebej; b) minus one, ki so izrečno zavržene. Iz dejstva torej, da določbe §-ov 304

in 306 niso navedene v §-u 320 (in sploh ne v §-ih 320—324) pač izhaja, da te določbe niso za vknjižene terjatve ne predrugačene in tudi ne izvzete. Samo praktična potreba odločuje torej, ali je preodkaz knjižne terjatve zavisen od varščine ali ne, kajti izvršbi je smoter v prvi vrsti pravilna ekonomija in zlasti je vzgrajena ustanova varščine — na gospodarski potrebi. Kjer pa take gospodarske potrebe ni, — je tudi varščina nepotrebna in brezpredmetna.

Končno naj se še omenja, da imajo tudi določbe o potegu po skrbniku (§§ 314 nasl.) »in abstracto« isto veljavo za izvršbo na vknjižene in nevknjižene terjatve, s tem pridržkom »in concreto«, da razlog potrebe skrbnika zaradi varščine odpade, ker ravno varščina pri preodkazu vknjiženih terjatev ne prihaja v poštev.

Ad 3.

Najznamenitejše med postavljenimi vprašanji je pač vprašanje o načinu opravičenja zavarovalne izvršbe (predznambe) na vknjiženo terjatev.

Zakon navaja zavarovalna sredstva taksativno (§ 374 izvr. r.) med njimi tudi knjižno predznambo zastavne pravice na nepremičninah ali njih se držečih pravicah.

Vsaka zavarovalna izvršba in zlasti s predznambo nadzastavne pravice na vknjiženo terjatev se dovoli »*conditione iuris*« proti poznejšnji pravočasni opravičbi.

Ta pravni pogoj pa se nanaša na dve dejstvi: a) pri nepravomočnem izvršilnem naslovu na dejstvo poznejšnje pravomočnosti; b) in pri pravomočnem izvršilnem naslovu na dejstvo zaplosti izvršljive terjatve (§ 372).

V prvem slučaju torej — »*conditio iuris convalescit*,« — če postane izvršilni naslov dejansko pravomočen in v drugem slučaju, če zavarovana terjatev (preživninski obrok) tudi zares dospe v plačilo.

Če se je pa pravni pogoj naposled v resnici izpolnil, postane pogodjna dovolitev »*ipso iure*« nepogojna, pogodjna izvršba postane nepogojna, zavarovalna izvršba postane izterjevalna. Bila bi pravna in gospodarska potrata, če bi se zahtevalo za veljavnost izvršbe novega rubeža za dosego istega rubežnega uspeha, ki je bil še dosežen z zavarovalnim rubežem.

Zavarovalni rubež marveč mora trajati naprej že iz tega razloga, ker daje pravno prednost za pridobljeno pravico.

Nasprotno, če v določenem roku izvršilni naslov ne postane pravomočen ali terjatev ne zapade v plačilo, — zavarovalna izvršba ne neha »ipso iure«, ampak šele na predlog in izkaz neizpolnjenega pravnega pogoja (§ 376 v začetku in zlasti v št. 3), to pač očitvidno iz razloga, ker se izvršilni naslov ne odreka izvršitelju pri izvršilnem, ampak pri spornem sodišču, in izvršilno sodišče torej nima uradne izvirne vednosti o tem, če se pravni pogoj izpolni ali ne izpolni. To dejstvo izve izvršilno sodišče šele tedaj, kedar izvršitelj pravočasno predloži pravomočni izvršilni naslov ali če se izkaže z zapalostjo terjatve, in je torej tak posebni izkaz stranke potreben.

Če pa izvršitelj izpolnitev pravnega pogoja pravomočno izkaže, tedaj se šele dejansko in formalno preosnuje zavarovalni izvršbeni čin v izterjevalnega, dočim se je to »in abstracto« zgodilo že z dogodkom samim (»ipso iure«), vendar pa se opravičba zavarovalne izvršbe poočiti pri izvršilnem sodišču šele sedaj, in sicer uradoma z zaznambo izvršljivosti v rubežnem zapisniku in cela zavarovalna izvršba postane izterjevalna, »ex tunc«.

Posledica tega načela je, da ni treba predlagati izterjevalnega rubeža, marveč takoj nadadaljnji izvršbeni čin — prodajo premičnin, odnosno preodkaz zarubljene nevknjižene terjatve.

Poočitenje opravičbe se vrši pri izvršbi na premičnine z uradno zaznambo izvršljivosti v rubežnem zapisniku; pri rubežu terjatve takega zapisnika ni, zato se vzame pristavek izvršljivosti v sklep, s katerim se rešuje preodkaz, na pr.: na podlagi sedaj že pravomočne sodbe se dovoljuje preodkaz v poteg in poočituje izvršljivost terjatve.¹⁾

Kako pa se vrši taka opravičba pri vknjiženih terjatvah?

¹⁾ V tem zmislu odločba od 14. junija 1903 št. 10 506 Nowak (novi št. 718: Predlog, ki zahteva samo preosnovo zavarovalne izvršbe v izterjevalno, je nepotreben in ga je zavrniti; izvršitelju nikakor ni pripoznati stroškov takega predloga. Pri dovolilnem sodišču vloženi predlog na tako preosnovo izvršbe in dovolitev vnovčenja, je odstopiti v zmislu §-a 44 j. n. izvršilnemu sodišču.

Naravno je, da v takih slučajih veljajo pred vsem §-i 40—46 o. z. z. zlasti zadnji, ki določa: »Ako se predznanba pripozna za opravičeno, tedaj je storjeno opravičbo na udeležencevo prošnjo vpisati v zemljiško knjigo po meri pravokrepnega rzsodila.«

Vknjižbe zastavne pravice, odnosno (kar je isto) zaznambe izvršljivosti ne more sodišče odrediti brez strankinega predloga, uradoma, ker z vknjižbami izključno razpolagajo stranke vsled obligatornosti zemljiškoknjižnega vpisa (§ 4 o. z. z.). Tako je treba za opravičbo zavarovalne vknjižbe (predznambe) posebnega opravičbenega predloga, ki se seveda lahko združi z nadaljnim predlogom izvršbe (§ 76 izvrš. r.).

Tukaj se opravičba torej ne vrši »ipso iure« — ampak »ope et facto hominis«.

Pri neknjižni izvršbi smo dognali, da je predlagati kar drugi izvršbeni čin, — ali je tako ravnati tudi pri knjižni izvršbi?

Pri izvršbi na vknjižene terjatve imamo prvi korak: vknjižbo izvršilne nadzastavne pravice, oziroma po strogem besedilu zakona: vknjižbo zastavne pravice... na zastavnopravno zavarovano terjatev v izterjanje izvršljive terjatve.

Dokler pa je izvršilna nadzastavna pravica predznamenovana samo v zavarovanje terjatve . . . izvršilne nadzastavne pravice še ni, — ona nastane še le z opravičbo predznambe in taka opravičba je v zmislu §-ov 44—46 o. z. in §-a 228 izvrš. r. obligatorna. Predno torej izvršilna nadzastavna pravica ni pravomočno pridobljena, ni torej dosežen prvi izvršbeni korak, in dokler tega ni, ni moči predlagati drugega izvršbenega koraka — izvršilnega knjižnega predkaza.

To je eno stališče.

Iz drugega vidika se da pravni položaj izvajati takole:

Zaznanba izvršljivosti je možna samo tam, kjer je bila že poprej vknjižena zgol zastavna pravica, to je: pogodbena zastavna pravica. Ker pa je tu zastavna pravica že vknjižena, je ni treba (ali ni moči) vknjižiti še enkrat, ampak zadostuje zaznanba izvršljivosti terjatve in je s tem že izražen značaj in položaj izvršbe.

V §-u 89 izvrš. r. se res zahteva za knjižno zaznambo izvršljivosti obstoj poprej podeljene zastavne pravice. O predznambi zastavne pravice zakon na tem mestu in v tej zvezi ne govori. Zlasti

izvršilni red nima nikake določbe o tem, kako naj se izvršbenim potom opraviči predznanba pogodbene zastavne pravice.

Ker je to vprašanje rešeno že v zemljiškoknjižnem zakonu, zato tudi izvršilni red ni imel posebnega povoda, vnovič govoriti o tem, če ni hotel ustvariti premembe. In ker take premembe ravno ni hotel, zato ostane pri stari obliki, in se torej opravičba predznamovane zastavne pravice izvršbenim potom vrši... po izvršbi s prisilno osnovo zastavne pravice — k stavku s tem opravičene predznanbe zastavne pravice.

Po občnem sodnem redu se je sicer reklo kratko in krepko: dovoli se izvršilna zastavna pravica k stavku s tem opravičene predznanbe. — Toliko je torej vendar izvršilni red premenil obliko, ali bolje zgolj besedilo opravičbe. —

Nekaj povsem drugega se nam dozdeva na prvi hip izvršba v zavarovanje iztožene terjatve s predznanbo zastavne pravice na dolžnikovo zemljišče že zato, ker jo zakon obravnava na povsem drugem mestu, namreč v §-u 374 izvrš. r. Zakon pa o tem, v kaki obliki naj se ta zaznanba opraviči, — tudi na tem mestu ničesar ne določa.

Že tukaj treba opozarjati na dejstvo, da se da predznanba zastavne pravice vknjižiti — kakor na podlagi pogodbe, sposobne za vknjižbo zastavne pravice, tako tudi na podlagi pravomočne sodbe.

V zemljiškoknjižnem pravu velja stroga določba §-a 96 o. z. z., da se več ali kaj drugega, nego stranka zahteva — ne sme dovoliti, naj bi bila stranka tudi k večji pravici upravičena. »Če se je predlagala samo predznanba, ne sme se odrediti vknjižba, tudi če bi bila dopustna.«

To načelo velja tudi pri izvršbi. Na prvi pogled se zdi, da tako predlaganje ni preveč resno. Morebiti je tak predlog storjen le iz pomote, morda pa tudi namenoma in hotoma. S stališča smotrene prakse bi se sicer lahko prigovarjalo, da stranka, ki hoče voditi izvršbo, vendar ne bo predlagala predznanbe, ampak na podlagi pravomočnega izvršilnega naslova, prisilno zastavno pravico.

Toda prvič: stvarno je dopustno, odnosno odvisno od stranke, da se v takem slučaju predlaga samo predznanba »prisilne« zastavne

pravice. Drugič se to pogostoma zgodi v praksi. Takšne predloge stavlja skoraj redno — c. kr. finančna prokuratura (v Ljubljani), iz prav umestnega razloga, ker je taka erarična predznamba prisilne zastavne pravice prosta kolkov, dočim je treba za vknjižbo prisilne zastavne pravice zaračunati zavezancu kolke, — torej v zaščito nemovitega zavezanca, vendar pa hoče pri tem uživati vse pravice izvršitelja.

Nadalje: materialno je pač vse eno ali nam je opraviti z znanbo izvršljivosti, ali s prisilno zastavno pravico, — pravni učinki obeh so eni in isti, namreč: 1. značaj upnika — kot izvršitelja, (zlasti važen glede pravice do izvršenih stroškov); 2. neposredna podsodnost izvršilnega sodišča za prisilno dražbo; 3. možnost svoječasne izknjižbe na podlagi ustavitvenega sklepa brez izknjižbene pobotnice 4. podsodnost izvršilnega sodišča za vse spore tekom izvršbe (§-i 35—37 izvrš. r.).

Gre torej samo za pravilno pravno obliko. — Predno pa pridemo h končni določitvi oblike, treba še ogledati si nekatere posebne zakonite določbe.

Po §-u 45 o. z. z. je lastnik zemljišča upravičen, predlagati izknjižbo predznambe, ki je prekoračila pogodbeni ali zakonito dovoljeni rok za opravičbo, — in po §-u 228 izvr. r. je knjižne predznambe vpoštevati samo, če je vsaj pri zadnjem razdelbnem naroku izkazano začeto opravičbeno postopanje (razun če še opravičbeni rok ni potekel).

Predznamovana zastavna pravica traja torej naprej, dokler je obremenjenec po preteku opravičenega roka z izrečnim (pozitivnim) protipredlogom (za izknjižbo) ne razveljavi. Zemljiškoknjižni zakon pa je opravičbi naklonjen, dopuščajoč opravičbo še tisti dan, ko je obremenjenec predlagal izknjižbo. Enako določa § 377² i. r.: »Po izteku dobe, za katero se je podelilo zavarovanje, je (še-le) po predlogu zavezanca razveljaviti opravljena izvršilna dejanja, če ni še nastopila do tedaj izvršljivost zavarovane denarne terjatve.« — K tej določbi odgovarja na vprašanje pravosodno ministstvo: Opravljena izvršilna dejanja se ne smejo uradoma razveljaviti, če je potekel čas, za kateri se je podelilo zavarovanje. Imajo temveč ne glede na potek roku toliko časa ostati veljavna, da zavezanec ne predlaga razveljave. Ni dopustno namesto predloga vložiti tožbo na razveljavo izvršilnih dejanj.

V §-u 228 i. r. pa se predznamba uradoma ne vpoštevata, torej uradoma razveljavi v razdelilnem sklepu (ko se dovoli izbris), — vendar zakon dovoli tudi tukaj ugodnost opravičbe še na dan razdelitve — ali celo pri večdnevnem razdelilnem naroku, na dan zadnjega razdelilnega naroka.

Pridemo predvsem do zaključka, da zavarovalna izvršba s knjižno predznambo zastavne pravice na zemljišče a) ne postane sama iz sebe knjižno nepogojna, b) niti sama ob sebi knjižno ne preneha, in c) je tudi ni smeti izknjižiti uradoma, razun v edinem slučaju razdelitve izkupila, ko se predznamovana zastavna pravica, ki ni pravočasno opravičena, uradoma izreka za neveljavno in se tudi uradoma izknjiži, ker je treba izdražitelju omogočiti izknjižbe na čisto knjigo, kolikor izdražitelj vknjiženih terjatev ni prevzel dogovorno ali v zmislu dražbenih pogojev po uradni ustanovitvi v svojo plačilno obljubo.

V vseh drugih slučajih je potreba kakor za opravičbo predznambe, tako za razveljavo predznambe, oziroma izvršbe s prisilno predznambo zastavne pravice posebnega predloga izvršiteljevega ali zavezančevega.

V drugi obliki se vprašanje lahko postavi tudi tako: ali je opravičba predznambe, odnosno zavarovalne izvršbe konstitutivnega ali pa samo deklarativnega pomena?

Če bi opravičba bila ustanovitvenega pomena, potem bi se veljava zastavne pravice (»ex nunc«) začela šele s prednostjo opravičbe, torej s trenutkom, ko je vloga izvršitelja na opravičbo dospela v zemljiško knjigo. Temu nasproti pa kažejo že prejšnja izvajanja, da se pri zavarovalni izvršbi dovoli predznamba zastavne pravice pod pravnim pogojem, poznejšnje pravočasne opravičbe, že v prvotnem vrstnem redu. In če se opraviči, obvelja prvotno ustanovljeni prednostni red brezpogojno, torej »ex tunc«.

Iz tega pa izhaja, da ima opravičba zavarovalne izvršbe samo deklarativen pomen.

Raziskava, ali ima vprašanje v konstitutivnem ali deklarativnem pomenu opravičbe kak vpliv na rešitev našega vprašanja glede oblike te opravičbe, nas pouči, da tozadevni pomen opravičbe ima res tudi vpliv na obliko opravičbe. V tem oziru se da namreč stvar izvajati tako, da bi ob ustanovitvenem pomenu opravičbe zavarovalne izvršbe morala se opravičba glasiti kakor povsem nova iz-

vršba, in torej dovoliti izvršba s prisilno vknjižbo zastavne pravice v izterjanje izvršljive terjatve na vknjiženo terjatev.

Ob zgolj deklarativnem pomenu opravičbe pa bi se mogla glasi opravičba 1. ali naravnost kot o p r a v i č b a, ali z a z n a m b a o p r a v i č b e (ta oblika pa je oblikam zakona povsem tuja); 2. ali bi se mogla imenovati a) (nepogojna) vknjižba zastavne pravice in razum tega b) z nekim d o d a t k o m opravičbe.

Pri tem pa se naše vprašanje zopet ponovi, namreč, kaka bodi oblika tega dodatka?

Edina novost, ki jo je uvedel izvršilni red, je v §-u 89 navedena in v §-u 320⁴ pozvana zaznamba izvršljivosti terjatve.

Glede zaznambe pa so naša izvajanja že zgoraj dognala, da se nanaša zgolj in izključno le na nepogojno, pogodbeno zastavno pravico, in da torej z opravičbo predznamenovane zastavne pravice izvršenim potom a) bodisi pogodbene, b) bodisi izvršbene (zavarovalne) nima ničesar opraviti.

Vendar ta zaznamba izvršljivosti v dejanski sodni praksi dela mnogo zmešnjav in sitnosti, zlasti mladim pravnikom tudi pri izvršbeni opravičbi predznambe. Naravni položaj in usiljajoča se domneva analogije vpliva tako močno, da se čestokrat izvršbena opravičba predznamenovane zastavne pravice vrši v obliki zaznambe izvršljivosti terjatve.

Vendar ne more biti nikakega dvoma, da je ta oblika iz določeb §-ov 89, 320⁴ i. r. povsem pomotna in nepravilna. Pri tem je pa zopet treba pripoznavati, da je taka pomotna opravičba v d e j a n s k i v e l j a v i neškodljiva. Glavna stvar je namreč i z k a z i n p o o č i t e n j e, da je nepravomočni izvršilni naslov postal pravomočen, odnosno ob pravomočnem izvršilnem naslovu, da je (preživninski) obrok dospel v plačilo. In ta poočitba se je dejansko dosegla in izvedla, četudi v pomotni obliki. Oblika je torej tukaj postranska stvar, prav zato, ker je opravičba samo deklarativnega pomena, glavna stvar je poočitev opravičbe, ker je potrebna pro foro externo — za sodišče zato, ker bi se sicer lahko zgodila velika pomota, zlasti v slučaju §-a 228 izvrš. r. pri razdelitvi izkupila, a za druge upnike izvršitelje in hipotekarje iz razlogov veljave zemljiške knjige kot sredstva za javno informacijo. Med strankama samima je pa tudi brez posebne zunanje poočitbe jasno in nedvomno, ali in od kdaj je postal izvršilni naslov pravomočen in izvršilna terjatev prisilno izterljiva.

Ker nam pa izvršilni zakon ni ustanovil nobene nove oblike za poočitev opravičbe predznamovane zastavne pravice — prisilnim potom izvršbe, ne preostane nič drugega, nego da velja stara oblika opravičb tudi zanaprej.

Občni sodni red, niti zemljiškoknjižni zakon nimata za prisilno opravičbo nobene izrečne oblike. Samo izvedbena navodila k o. z. z. ustanavljajo nekatere posebne poočitbe, na primer v §-u 8 poočitbo istodobnosti vložka, v §-u 12 poočitbo o nanašanju poznejšjih vknjižeb na prejšnje z besedico »ad«, in prejšnjih na poznejšnje z »vide«. In ravno poočitbe po §-u 12 se je poprijela praksa za poočitovanje opravičene predznambe s tem, da je poočitnici »ad« in »vide« uvedla v zvezo besedila.

V tem zmislu je torej sodna praksa prav utemeljeno dala opravičbi predznambe obliko vknjižbe zastavne pravice k s t a v k u p r e d z n a m b e in je s tako poočitbo torej zvezala nepogojno zastavno pravico z nanašbo na predznambo zastavne pravice. Ta opravičba je bila enotna, saj se jo je rabilo za poočitev o p r a v i č e n o predznamovane z a s t a v n e p r a v i c e, in je bila kakovost naslova pogodbene ali izvršbene opravičbe postranska stvar, kakor je tudi pojmovno in dejansko postranska; glavna stvar je opravičba (§ 228 izvrš. r., §-i 40 in nasl. o. z. z.).

Opravičba pa je tudi za novi izvršilni red ostala v enotni in nespremenjeni obliki, ker izvršilni red ni ustanovil nič novega.

Izvršilni zakon bi bil zaznambo izvršljivosti terjatve ravno tako lahko ustanovil za opravičbo predznambe — in sicer ravno za opravičbo predznambe, nastale — p r i s i l n i m potom, ker bi s tako zaznambo izrazil, da je s pravomočnostjo ali sploh z nepogojnostjo zavarovalne izvršbe postala prisilna zastavna pravica nepogojna (»ex tunc« veljavna) in bi razun tega se poočital način prisilne opravičbe potom izvršbe. In zato je iz razlogov stvarnosti prav umevno — da je sodna praksa pomen zaznambe izvršljivosti (čeprav formalno nepravilno) raztegnila tudi na izvršbeno opravičbo — pogodbene ali izvršbene predznambe.

Zaznambo izvršljivosti omejevati samo na pogodbeno (čeprav nepogojno) osnovano zastavno pravico — ni bila prav srečna misel, kajti s tem se je kršila dosedanja enotnost zemljiškoknjižne oblike, ki je poočitovala vse premembe zašavne pravice, namreč premembo in ojačevanje ter stopnjevanje pogodbene zastavne pravice

v izvršbeno pravico s poočitbo stavka (vrstnega reda) prvotne pogodbene zastavne pravice in nasprotno; nadalje opravičbe pogodbene ali izvršbene predznambe zastavne pravice — vknjižbo in s poočitbo nepogojne zastavne pravice k stavku predznambe. To je povsem zadostovalo. Pa vsaj tudi zaznamba izvršljivosti ne more imeti brez poočitbe svoje veljave z ozirom na prvotni stavek, kakor enako ne zaznamba uvedenega dražbenega postopanja ali prisilne uprave.

Izvršilni red je pač hotel enotno zgraditi vse knjižne pojave pri nepremičninski izvršbi v obliki z a z n a m b e in tako je nastala zaznamba izvršljivosti po §-u 89 izvrš. r. — a prezrlo se je, da se je s tem po nepotrebnem razrušila enotnost dosedanjih zemljiškknjižnih oblik glede zastavne pravice.

Še en slučaj nam je končno omenjati zaradi popolnosti. Če se je na podlagi pravomočnega izvršilnega naslova predlagala in dovolila samo izvršba v zavarovanje s predznambo zastavne pravice, kako je pa z opravičbo ravnati v tem slučaju? Zavarovalna izvršba se dovoljuje, kakor izhaja iz zgorajšnjih izvajanj, in dobiva veljavo pod pravnim pogojem, da postane izvršilni naslov pravomočen. V tem slučaju pa je izvršilni naslov že pravomočen, in zavarovalna izvršba in nje posledica, predznamba zastavne pravice je — že v trenutku dovolitve dejansko nepogojna, samo oblika je pogojna, provizorna.

Zato se v takem slučaju izknjižba predznambe, odnosno razveljava zavarovalne izvršbe ne sme dovoliti brez izkaza, da je ugasnil izvršilni naslov, ker je že po zemljiški knjigi (v zbirki listin) poočiteno dejstvo, da je izvršilni naslov pravomočen — torej tako-rekoč opravičen.

V tem slučaju je pri razdelitvi izkupila v zmislu §-a 228. izvrš. r. predznamba že opravičena po izvršilnem naslovu, in izkaza posebne opravičbe ni treba.

Tukaj je treba še omeniti, da izvršilni red ne izključuje dovolitve zavarovalne izvršbe, zlasti s predznambo zastavne pravice, čeprav je izvršilni naslov že pravomočen, nikjer, in osobito ne v §-ih 370 do 377, in da je torej taka predznamba na temelju §-a 96. o. z. z. povsem dopustna. V takem slučaju se seveda navidezna opravičba na predlog izvršitelja ne da izključiti, opravičba pa se ne izvede iz veljave naslova, ampak samo iz veljave predloga, odnosno

strankine razpolage, dejansko pa za tako opravičbo ni potrebe. Zato bo moral izvršitelj stroške nepotrebne izvršbe sam trpeti, dokler ne izkaže, da je bila predznanba, svoj čas predlagana, zavezancu v korist.

Zanimivo je, da izvršilni zakon in tudi sodni obrazci pri vknjižbi prisilne zastavne pravice na knjižne terjatve nikjer več ne govore v dolgočasni ter neblagoglasni obliki izvršbe: s prisilno osnovno zastavne pravice po vknjižbi zastavne pravice za izvršljivo terjatev . . . , ampak se poslužuje kratkega in točnega starega besedila: dovoljujoč izvršbo s knjižnim vpisom, torej z vknjižbo ali predznanbo zastavne pravice za izvršljivo terjatev na . . . vknjiženo terjatev (primerjaj obrazce št. 175, 176, 180).

Dr. M.

Je li dolžan sodnik prevajati drugemu sodnemu uradu uradne spise?

Često se dogaja, da vračajo sodišča v nemških krajih Avstrije sodiščem v slovenskih ali italijanskih krajih naprosbe s prošnjo, naj se jim prevede vsebina naprosbe ali kake vloge na nemški jezik. Sodišče na Kranjskem naprosi na pr. sodišče na Gornještajerskem, naj zasliši koga v zmislu vloge ali zapisnika, ki je spisan v slovenskem jeziku. Naprošeno sodišče vrne navadno tako naprosbo s prošnjo, naj se mu prevede vlogo ali zapisnik na nemški jezik ali naj se mu pove vsebino vloge ali zapisnika. Slovenski sodniki gredo navadno temu na roko in ugajajo takim prošnjam nemških sodnikov.

Vprašanje je, ali so pa tudi dolžni to storiti?

Slovenski sodnik bi vsekakor lahko zavrnil tako prošnjo s pripomnjo, da ni poklican v prevajanje uradnih spisov na drugi jezik. V takem slučaju bi si moral pomagati nemški sodnik s tolmačem.

Tu je pa uvaževati, da tolmača je treba plačati, in ako je stranka, katere se to tiče, ubožna, je sodniku težko povzročati jej stroške tolmača. Radi tega se slovenski sodnik raje sam potruди in

prevede nemškemu kolegi slovenski spis. To stori pa le iz lastnega nagiba, kajti ni zakona, ki bi ga v to vezal.

Lahko bi se morda reklo, da tiči ta obveznost v občih dolžnosti sodišč, da si pri naprosbah po možnosti gredo med seboj na roke. To je sicer res. A v kaki meri naj se vrši ta kolegijalnost? Je li upravičeno, da bi n. pr. moral naprošajoči sodnik prevesti svojemu, jezika nezmožnemu kolegi, vlogo ali zapisnik, ki vsebuje do sto ali več strani, na drugi jezik? Mislim, da ne. Kajti gotovo bi ne bilo pravično zahtevati od sodnika, ki si je s svojim lastnim trudom in materjalnimi žrtvami prisvojil znanje več jezikov, naj še za to izgublja svoj drag čas s prevajanjem spisov za drugega kolego, kateri ni mogel ali tudi ni hotel priučiti si več jezikov.

Treba je pa tudi uvaževati dejstvo, da je sodnik odgovoren za svoje delo. Utegne se pripetiti, da prevede spis krivo in s tem povzroči škodo, za katero bi bil odgovoren.

Prevajanje spisov pa sploh ne spada v delokrog sodnika. Naprošenega sodnika dolžnost je, da dozna vsebino naprosbe. V tem pogledu se nahaja na strani 60 naredbenika justičnega ministrstva iz leta 1900 naslednja odredba:

Justičnemu ministrstvu je došlo na znanje, da zahtevajo naprošena sodišča, katerim prihajajo naprosbe v njim nepoznanem jeziku, stroške za prevajanje naprosbe, od strank. Vrhovno sodišče je pa v različnih odločbah odreklo dolžnost strankam za plačilo takih stroškov. Tako je izreklo z odločbo od 4. novembra 1886 št. 12.865, prijavljeno v prilógi št. 201 odredbenika justičnega ministrstva iz l. 1886, in z odredbo od 21. aprila 1892 št. 5091 (Glaser-Unger št. 14.223, Ger. Zeit. št. 40 iz leta 1892), da tvarja jezik, v katerem občujejo sodni uradi med seboj, notranjo stvar sodišč, ki se ne tiče strank, da ne gre torej nalagati strankam plačila stroškov za prevajanje niti tedaj, kadar prihaja naprosba v kaki sporni stvari. Dolžnost naprošenega sodišča je marveč, da si na primeren način, ako treba tudi na stroške lastnega uradnega paušala, preskrbi znanje o vsebini naprosbe.

Ta odredba je mnogim sodnikom, osobito v nemških krajih, neznana, kajti večina njih izterjava še dandanes stroške za prevajanje spisov od strank.

Potemtakem pridemo do zaključka, da sodnik ni dolžan prevajati drugemu sodnemu uradu uradnih spisov.

Sodišča v zgol nemških krajih, kakor na Dunaju, Solnograškem i. t. d., navadno ne zahtevajo od nas prevajanja, nego si to preskrbe sama. Največkrat se dogaja to od strani sodišč v jezikovno mešanih krajih, n. pr. na Štajerskem in Koroškem, kjer so sodniki več ali manj večji našega jezika. Vidi se, da ta sodišča ne postopajo v tem pogledu vedno iz resnične potrebe, nego tudi iz drugih, narodnostnih ozirov.

Slovenski sodniki bi pa morali vedno in vstrajno zavračati take zahteve nemških sodišč, sklicevaje se na zgoraj navedeno odredbo justičnega ministrstva, ker bi drugače slovenski sodniki sami priznavali, da jih smejo smatrati njih nemški kolegi za sodnike druge vrste, za tlačane!

Znan nam je v tem pogledu poučen slučaj.

Sodišče v slovenskem kraju je naprosilo sodišče v jezikovno mešanem kraju, naj zasliši stranko (slovenske narodnosti) o vsebini zapisnika, sestavljenega v slovenskem jeziku. Naprošeni sodnik je vrnil spise s prošnjo, naj se mu naznani vsebina zapisnika v nemškem jeziku. Naprošajoči sodnik je vrnil spise naprošenemu sodniku s pripomnjo, da ni poklican za prevajanje uradnih spisov. Nato si je dal naprošeni sodnik prevesti zapisnik na nemški jezik po tolmaču in je zahteval, naj naprošajoče sodišče izterja in dopošlje stroške za prevajanje.

Zdi se, da se je naprošeni sodnik tudi pritožil na višje mesto radi postopanja naprošajočega sodnika, kajti le-ta je bil nenadno in ne da bi bil poprej zaslišan, od svojega višjega deželnega predsedstva karan radi takega postopanja, češ, da bi moral že v naprosbi sami navesti v nemškem jeziku, kaj da se zahteva od naprošenega sodišča. Poleg tega je višje deželno predsedstvo zaukazalo, da mora naprošajoči sodnik osebno plačati stroške prevajanja slovenskega zapisnika, ker jih je sam povzročil.

Zoper tako odredbo se je kaznovani sodnik pritožil na justično ministrstvo, ki je ugodilo pritožbi glede plačila prevajalnih stroškov, češ, da predsedstvo, kakor upravna oblast, ni pristojno za razsojevanje o odškodnini; za to je poklican redni sodnik. V drugem je pa justično ministrstvo potrdilo odredbo višjega deželnega predsedstva. To drugo je bilo karanje radi postopanja napram nemškemu sodniku, zoper katero karanje seveda ni bilo pritožbe, ker nedostaje pravnega pomočka.

Ker je torej tudi justično ministrstvo pritrdilo mnenju višjega deželnega predsedstva, da je bilo karanje naprošajočega sodnika umestno, bi se dalo sklepati, da bi bil sodnik dolžan prevajati uradne spise drugim sodiščem. Iz gornjih izvajanj je pa ugotovljeno, da temu ni tako. Do sedaj nimamo o tem nikake odredbe, razun zgoraj navedene, katera pa nasprotuje mnenju sedanjega justičnega ministrstva.

Radi tega bi bilo umestno, da bi se vsi sodniki dosledno uprli takim zahtevam nemških sodnikov in s tem provocirali v tem pogledu jasno odredbo.

Y.

Pripomnja uredništva: Z gorenjim vprašanjem v zvezi je naslednji dopis, ki smo ga prejeli od ljubljanskega odvetnika:

Za svojega klijenta, trgovca v Ljubljani, sem dosegel tri sodbe c. kr. sodišča v Ljubljani z dne 7. julija 1911 opr. št. C IV 551/11-5, C IV 522/11-5, C IV 553/11-5. Na podlagi teh pravomočnih sodeb sem vložil pri tukajšnjem okrajnem sodišču predlog za izvršbo z rubežem zavezancu pristoječih patentnih pravic. Za vpis zastavne pravice v patentni register se naprosi c. kr. patentni urad na Dunaju, kakor izvršilno sodišče nastopa c. kr. eksekucijsko sodišče na Dunaju. Predlog, sodbe in izvršilna dovolila z dne 9. avgusta 1911 so slovenska.

Eksekucijsko sodišče na Dunaju pa me je s sklepom E XVI 4084/11-3 obvestilo, »dass die Zustellung der Exekutionsbewilligung erfolgt ist und über einen Verwertungsantrag nicht-Beschluss gefasst werden kann, weil der Exekutionsantrag nicht in der Amtssprache des gefertigten Gerichtes abgefasst ist.«

Svojčas je c. kr. okrajno sodišče v Gradcu skušalo tako prakso uvesti in takrat sem rekurznim potom dosegel več sklepov in sicer sklep z dne 30. avgusta 1905 R VIII 339/5-1 in sklep z dne 24. aprila 1906 R 152/6-1. V tem zadnjem slučaju sem vložil izvršilni predlog pri c. kr. okrajnem sodišču v Gorici, a c. kr. okrajno sodišče v Gradcu je zahtevalo od mene pristojbino za prevod izvršilnega predloga, izvršilnega dovolila in poročila izvršilnega organa. Sklep, s katerim se je rekurzu ugodilo in se izreklo, da je pristojbino za prevod poravnati iz uradnega pavšala, pravi v svojih razlogih: »Die Art und Weise, in welcher Gerichtsbehörden untereinander zu verkehren haben und somit auch die Sprache, deren sich hiebei bedient wird,

bildet eine, die Parteien nicht berührende, innere Angelegenheit der Gerichte (vergl. Just. Min. Verodg. Blatt vom Jahre 1900, Seite 60). Diesem Grundsatz widerstreitet es, wenn im vorliegenden Falle dem betreibenden Gläubiger die Kosten der Übersetzung der in slovenischer Sprache verfassten Aktenstücke (Exekutionsantrag, Exekutionsbewilligung, Brief des Vollstreckungsorganes), welche einen Bestandteil des vom k. k. Bezirksgerichte Görz gestellten Ersuchens um Exekutionsvollzug bilden, dem betreibenden Gläubiger auferlegt werden.«

V najnovejšem slučaju sem sestavil rekurz, predložil brez predjudica, da varujem stranko škode, prevod izvršilnega predloga zahteval pa povrnitev pristojbine za prevod iz uradnega pavšala. Naziranje eksekucijskega sodišča, do krajnosti izvedeno, bi onemogočilo vsako izvršbo na podlagi izvršilnih naslovov, ki so nastali recimo v Dalmaciji, kjer je jezik sodišč le hrvaški in italijanski, v vseh onih krajih, kjer italijanščina in hrvaščina nista jezik sodišč.

Sodno-zdravniška mnenja.

Priobčuje dr. P. Defranceschi.

XVI.

Vsled sunka v trebuh počeno črevo — na sebi težka poškodba, ki je postala za življenje nevarna. (§ 152, 155 b e kaz. zak.)

Mesarski pomočnik sune z obuto nogo štirinajstletnega vajenca v trebuh, ga zgrabi za vrat in vrže s silo ob zid.

Dečku postane takoj slabo, peljati ga morajo domov, kjer začne bljuvati. V trebuhu ima hude bolečine, sili ga na stran, a niti blato, niti vetrovi ne odhajajo.

Dan po poškodbi poklicani zdravnik najde nastopno:

Slaboten dečko gleda preplašeno, ima vdrte oči, toži o bolečinah v trebuhu. Telesna toplota 38°, žila slaba in majhna, bije 116krat v minuti. Trebuh vidno napet, na pritisk boleč, to pa osobito v okolici slepiča, kjer je zvok precej zamolkel.

Zdravnik odredi opij in led ter naznani poškodbo sodišču kakor težko in za življenje nevarno.

Drugi dan po poškodbi preiščeta sodna zvedenca bolnika ter oddasta iz vid :

Poškodovanec zelo nemiren, se premetava v postelji, bljuva; trebuh močno napet kakor boben. Jezik suh, telesna toplota 39.5° , žila bije 120krat v minuti, je zelo mehka. Desna polovica trebuha vidno otekla, zelo boleča. Zamolkli zvok sega do desnega podreberja in trebuhove središčnice. Nad Poupartijevem vezkom je trebušna stena v obliki jajca vzbočena. Desna polovica trebušne stene se komaj premika pri dihanju ter je mišičje le-tu napeto (*défense musculaire*).

Iz poročila prvega zdravnika je povzeti, da je bil poškodovanec pred štirimi tedni bolan na želodcu. Tedaj je znašala telesna toplota 38° , žila močna.

Tolstnica slabo razvita. Vidne sluznice blede, očesna veznica rumenkasta. Trebuh vpadel, na pritisk bolečine v nadtrebušju (*epigastrium*). Želodčne meje in jetrna zamolklost pravilna. Slezena radi bolečin v nadtrebušju neotipna. Pritisk na slepič in njega okolico ni boleč.

Teekom enega tedna so se pa opisani pojavi izgubili in je bolnik popolnoma ozdravel.

M n e n j e.

Vsled sunka z obuto nogo v desno polovico trebuha je bilo ranjeno črevo, bodisi, da je počila črevesna sluznica ali pa počrevesna kožica. Ta rana se je vnela in razvilo se je v kratkem času krajevno vnetje oslepičja, ki je povzročilo smrtnonevarne pojave. Poškodbo je torej smatrati za težko, ki je postala za življenje nevarna.

Razpok črevesne stene je bil povzročen vsled sunka v trebuh. Zdravje bo moteno najmanj 30 dni, nesposobnost za izvrševanje poklica bo pa trajalo več časa. Radi končnega mnenja bi trebalo bolnika zopet preiskati čez tri tedne ter se bo tedaj možno izreči o morebitni trajni bolezni ali trajnem hiranju.¹⁾

¹⁾ Poškodovanec je popolnoma ozdravel in se je končno mnenje oddalo v tem zmislu.

Sedanja bolezen ni v nikaki zvezi z ono pred štirimi tedni. Tedaj je bil želodec bolan (akuten katar) in je bolnik glasom zdravnikove izjave popolnoma ozdravel.

XVII.

Prebod labirintove strehe in čvrste opne — na sebi težka poškodba v zmislu §-a 152. kaz. zak.

Na plesišču je nadlegoval plesalec svojo plesalko, ki pa ni razumela šale: potegnila je iglo iz klobuka in jo sunila proti sitnežu. Le-ta se je bliskoma zgrudil in se onesvestil. Ko so ga oblili z vodo, se je sicer zopet zavedel, a tožil je, da se mu vrti v glavi in ni mogel radi tega hoditi. Ko so ga prenesli domov, je začel bljuvati.

Poklicani zdravnik najde sledeče: zelo blede, žila mehka, bije 48krat v minuti. Iz levega ušesa se izceja kri, pomešana z neko vodeno tekočino. Bolnik ne more stati na nogah, koj se mu zvrtil in bi padel, ako se ga ne bi držalo. Na glavi ni videti nikake poškodbe, niti ni najti nikakega trkoobčutnega mesta. Pritisk na bradavični odrastek ni boleč. Ko se izbriše levi sluhovod, se vidi na zgornjem zadnjem četvrtniku bobniča okroglo luknjico, imajočo v primeru en milimeter. Sluh ni prav nič moten.

Drugi dan po poškodbi se je splošno stanje poškodovančevo zelo zboljšalo: nehal je bljuvati in dobil je slast do jedi. Hoditi in stati pa vendar še ni mogel. Iz bobničeve luknjice se izceja čista vodena tekočina, v kateri ni beljakovine, pač pa sol. Ta slana tekočina ne more biti drugega, nego možganska voda. Sluh ni oslavljen, kajti poškodovanec sliši žepno uro iz daljave en meter in to enako na obeh ušesih.

Čez teden dni preiščeta sodna zvedenca poškodovanca ter oddasta iz v i d :

Poškodovanec hodi prosto okrog. Le kadar se hitro obrne ali pripogne in zopet dvigne, omahuje. Trdi, da se mu tedaj v glavi vrti. V zadnjem gornjem četvrtniku je luknjica še tako velika kakor je šivanka debela. Sluh ni oslavljen.

M n e n j e.

Ker je tekla možganska voda iz ušesa, bi bilo misliti, da je labirint ali notranje uho ranjeno. Znaki tej domnevi so: bljuvanje,

vrtenje v glavi in motenje ravnotežja. Poškodovanje labirinta ima pa vedno za posledico oslabiljenje sluha, ki je pa bil v tem primeru popolnoma pravilen. Z ozirom na to dejstvo je misliti, da je predrila igla streho srednjega ušesa in čvrsto opno možgansko, ne da bi bila ranila možgane, pač pa je otvorila pajčevnični prostor, iz katerega se je izlivala voda v uho.

Poškodbo je označiti za težko, ker je bil važen organ ranjen. Nevarnost za življenje ni nastopila. Orodje ni bilo tako, da je z njegovo rabo n a v a d n o združena smrtna nevarnost. Zdravje bo moteno manj nego 20 dni, ravno toliko časa bo trajala nespособnost za izvrševanje poklica.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) K uporabi §-a 1295 o. d. z. za krivdo vsled izjav. — Kulpozna premošitev ustanavlja odgovornost za škodo, le če se zgodi glede na bodočo pogodbo (§ 871, 896 o. d. z.) ali če izvira od osebe, od katere je po njenih lastnostih pričakovati, da bode, ko se od nje zahteva poslovanje proti plačilu, posebno skrbno postopala (§ 1300 o. d. z.).

A je bil za svoja posestva zavarovan pri zavarovalnici X in so zapadle zadevne letne premije po 16 K 52 h začetkom vsakega leta. Glasoni zavarovalničnih pravil je zavarovalno pogodbo odpovedati najkasneje do konca septembra vsakega leta, če v prihodnjem letu zavarovanec noče več ostati pri tem zavodu zavarovan; zavarovanec mora tako odpoved lastnoročno podpisati, ako pa ne zna pisati, mora pogodbo odpovedati osebno pri družbi ali njenem zastopniku. Leta 1907 se je odločil A za drugo zavarovalnico in je sklenil s to dne 14. marca 1907 zavarovalno pogodbo, ki bi naj stopila v veljavo 31. dec. 1907. Nevešč pisanja, je šel odpovedat prejšnje zavarovanje osebno k zastopu zavarovalnice v R., vzešši sabo radi event. dokazov F. K.-a za pričo. Prišedši 7. aprila 1907 v R., je našel v pisarni ali sobi zastopnikovo ženo M. M.-ovo. V sobi je bilo več

strank, ki so plačevale zavarovalnino za zavarovalnico X. Premije je sprejemala imenovana žena in potrjevala prejem v zavarovalnih knjižicah. Pri tej priliki jej je A. izjavil, da odpoveduje zavarovalnici X. zavarovalno pogodbo za bodoče in da je prišel osebno odpovedat, ker ne zna pisati, — razen tega je pripeljal pričo s seboj, da se podpiše. M. M.-ova mu je nato izjavila, da se priča nima nikamor podpisati. A. je še poudarjal, da noče imeti radi odpovedi nikakih sitnosti, na kar je M. M.-ova djala: »Kakšno sitnost hočete imeti; če neče biti kdo pri nas zavarovan, kdo ga bo silil!« A. je potem plačal premijo za leto 1907, kar mu je M. M.-ova v zavarovalni knjižici potrdila.

V dobri veri, da je M. M.-ova od tožbe izročila kompetentnemu faktorju zavarovalnice X., je že plačeval A. premijo svoji novi zavarovalnici dve leti 1908 in 1909. Meseca januarja 1910 pa je dobil od zavarovalnice X. opominjevalno tožbo, naj plača zavarovalni premiji za leto 1908 in 1909 v zneskih po 16 K 52 h. Prepričan, da se je zavarovanje meseca aprila 1907 pravilno odpovedalo, se je A. tožbi uprl po svojem pravnem zastopniku. V razpravi v R. je M. M.-ova pričala, da nima pooblastila od zavarovalnice X. za sprejemanje odpovedi. A. je to pravdo izgubil in moral plačati zastopniku zavarovalnice in svojemu zastopniku stroške po 36 K 05 h in 145 K 19 h, skupaj 181 K 24 h.

A. je nato tožil M. M.-ovo na povračilo zneska 181 K 24 h, češ, označene stroške je zakrivila toženka, ker se je ob priliki odpovedi obnašala kakor zastopnica zavarovalnice X. in je s tem pripravila tožnika v zmotu, da je bil prepričan o pravilnosti odpovedi, odpovedi pa vendar ni bila naznanila zavarovalnici.

Okrajno sodišče v Ribnici je s sodbo 22. novembra 1910 opr. št. C 203/10 pripoznalo tožniku samo 7 K 73 h s 5% obrestmi od dne vročene tožbe ter $\frac{1}{10}$ pravnih stroškov, ostale zahtevke pa je zavrnilo.

Razlogi.

Po pričah ugotovljene okolnosti dokazujejo, da je tožnik zavarovalno pogodbo napram toženki odpovedal jasno in odločno tako, da si toženka ni mogla biti v nobeni zmoti v tem, da gre za odpoved zavarovalne pogodbe, in da je toženka vzela njegovo odpoved

na znanje. To spričuje osobito toženkino zagotovilo, da se tožniku ni treba bati nobenih sitnosti vsled podane odpovedi. Tožnik je moral glede na vse to dobiti prepričanje, da je odpoved pravilno storjena; tako prepričanje bi z ozirom na navedeno zadobil vsakdor na tožnikovem mestu.

Ker toženka niti ni prerekala, da so ji pravila zavarovalnice X. o odpovedi znana, ima premotitev, ki jo je zagrešila nad tožnikom, značaj premišljene premoitve, ki jo dela odgovorno za posledice njenega postopanja (§-a 1294, 1295 o. d. z.), v tem slučaju za škodo, ki je zadela tožnika vsled tega, da se njegova odpoved ni sporočila na pristojno mesto.

Rešiti je vprašanje, je li tudi škoda, ki se vtožuje, v vzročni zvezi s toženkino krivdo.

S to tožbo se uveljavljajo proti toženki pravdni stroški, narasli tožniku vsled pravde, v katero se je zapletel z zavarovalnico X., ki je vtožila od njega premiji za leto 1908 in 1909, kajti tožnikova zavarovalna pogodba se je pri imenovani zavarovalnici radi izostale odpovedi samoobsebi ponovila.

Neposredni učinek toženkine krivde je ta, da je moral tožnik plačati zavarovalnici premiji za leto 1908 in 1909, dasi je pa ti dve leti že plačeval zavarovalnino pri svoji novi zavarovalnici. Tudi stroške plačilnega povelja je imeti za posledico toženkine krivde; kajti da bi bila morda tožnika opominjala zavarovalnica X. na plačilo zadevnih premij, se ni trdilo in tudi sicer ni razvidno.

Povračilo plačanih dveh premij ter opominjevalne stroške je torej tožnik upravičen iskati.

Drugače je glede stroškov, ki so narasli tožniku po podanem uporu tekom nadaljne pravde z zavarovalnico.

Ob prejemu opominjevalne tožbe je namreč tožnik moral začeti dvomiti o tem, se je li njegova odpoved v resnici naznanila na pristojno mesto, to tem bolj, ker je vobče znano, da imajo zavarovalnice natančno knjigovodstvo, in torej ni misliti, da bi zavarovalnica vložila tožbo na plačilo premij, ako bi bila odpoved sprejela. Tožnik bi brez posebnega truda in stroškov lahko poizvedel, se je li dala njegova odpoved zavarovalnici na znanje ali ne. Ob negativnem odgovoru bi poravnal zavarovalnici dolžni premiji s stroški opominjevalne tožbe vred in bi iskal povračilo tega potem pri toženki. Ako je tožnik vse to opustil, kar bi storil vsak le količkaj

previden gospodar (§ 1297 o. d. z.) in se je spustil kratkomalo v tožbo, je bil to njegov prosti ukrep, za kojega posledice toženka ni odgovorna. On je torej lahkomišelnost pravnih stroškov, ki so narasli po podanem uporu, sam zakrivil.

Tožniku se je od vtoženih pravnih stroškov priznal le znesek 7 K 73 h, ki predstavlja stroške opominjevalne tožbe, nadaljna tožbena zahteva se je radi neutemeljenosti zavrnila.

Na tožnikov priziv je okrožno sodišče v Rudolfovem s sodbo dne 4. februarja 1911 Bc I 22/11 tožbeni zahtevi popolnoma ugodilo iz nastopnih razlogov:

Prizivno sodišče ne more pristati na stališče pravnega sodišča, ki utemeljuje zavrnitev ostale tožbene zahteve s tem, da bi moral tožnik poprej povprašati radi njegove odpovedi pri zavarovalničnem zastopu, ker je moral z ozirom na obče znano natančno knjigovodstvo ob prejemu opominjevalne tožbe začeti dvomiti, če se je njegova odpoved dala res zavarovalnici na znanje.

Ne glede na tozadevna prizivna izvajanja tožnika, kjer se pobija »natančno« knjigovodstvo zavarovalnice X. in na katere nove ugovore se v prizivnem postopanju ni ozirati (§ 482 c. pr. r.), pritrjuje prizivno sodišče prizivatelju v tem, da domneva pravnega sodišča ni nikjer utemeljena.

Čim je dobil tožnik tožbo zavarovalnice X., je bila njegova stvar pač le proti njej se braniti in to tembolj, ker je imel mirno zavest, da je v pravici. Kaj bi mu hasnilo, če bi se, dasi k temu nika- kor ni obvezan, obrnil do zavarovalnega zastopa z vprašanjem, če se je dala njegova odpoved naznanje? Dobil bi enostaven odgovor: ne. S tem pa še stvar dolgo ne bi bila pojašnjena. Tožnik, ki je glasom prvosodnih ugotovitev istinito v zmislu zavarovalničnih pravil pogodbo odpovedal toženki, ko je ravno zavarovalnino v sobi zastopa sprejemala, je ravno vsled tega premoten zadevni tožbi ugovarjal, da je odpovedal zavarovalno pogodbo toženki, ki se je izdala za pooblaščenko in katero je vsled njenega nastopa za tako imel. V oni pravdi se je šele dognalo, da je toženki nedostajalo pooblastilnega razmerja s predmetno zavarovalnico, vsled česar je tožnik bil obsojen na plačilo premij za leto 1908 in 1909 in je moral plačati zastopniku tožnice ter svojemu zastopniku na stroških 181 K 24 h, katere sedaj vtožuje.

Potemtakem se je tožnik, spustivši se v zadevno pravdo, poslužil samo svoje pravice (§ 1305 o. d. z.), in je pri tem še omeniti, da mu drugega niti ni kazalo, ker zadeve vendar sam raziskavati ni mogel in toženka še danes v svojem prizivu vztraja pri tem, da ji tožnik zavarovalne pogodbe nikdar odpovedal ni.

Že po pravnem sodišču ugotovljena toženkina krivda je tedaj v vzročni zvezi s škodo, ki je tožniku vsled tega nastala in katero mu mora na vsak način povrniti. (§§ 1295, 1331 o. d. z.). Škoda pa je v tem, da so tožniku v oni pravdi narasli stroški, ker se je branil plačila vtoženih premij, a ne, kakor pravnomočno sodišče meni, pravno-pomotno v tem, da je moral tožnik plačati razun stroškov opominjevalne tožbe tudi premiji, ki jih pa napram toženki ne vtožuje. Ko je tožnik enkrat premiji plačal, dasi primoran, je bil zato tudi zavarovan in mu je bilo plačilo premij tudi v korist.

Za uporabo §-a 1297 o. d. z. torej ni prav nobenega razloga in se spričo ugotovljenega dejanskega stanu ne da drugače v zmislu določb 30. poglavja o. drž. z. rzsoditi, kakor po tožbenem zahtevku.

V r h o v n o s o d i š č e pa je z odločbo 12. aprila 1911 reviziji toženke ugodilo in tožbeno zahtevo p o p o l n o m a z a v r n i l o, cum expensis.

R a z l o g i.

Revizija, ki se opira na revizijski razlog §-a 503 št. 4 c. pr. r., se obrača v bistvu proti temu, da se smatra toženko vsled njenega ravnanja odgovorno za nastalo škodo. Če se premotri stvarni položaj in se na drugi strani z njim primerja tozadevna pravna določila, ni moči odrekati reviziji utemeljenosti.

Nižji instanci smatrata toženko odgovorno v zmislu §-ov 1294 in 1295 o. d. z., ker vidita v njenem obnašanju zavestno premotitev, ki je v tožniku vzbudila vero, da je odpoved pravilno izvršil. Toda ta nazor se ne da vzdržati. Kajti po §-ih 1294 in 1295 o. d. z. povzročča škodo protipravno dejanje ali opustitev ali pa naključje; protipravno pa je samo to, kar krši pogodbo ali pa zakon. O prvem tu ni govora, kajti gotovo je, da toženka ni bila niti pooblaščenka zavarovalnice niti svojega moža. Da bi bila toženka sprejela tožnikovo naročilo, da v njegovem imenu odpoved sporoči zavarovalnici in da bi s tem postala tožnikova pooblaščenka (§ 1002 o. d. z.), za to domnevo

ne zadoščajo ugotovljene okolščine, ker jim manjkajo bistveni pogodbeni znaki določnosti in jasnosti (§ 869 o. d. z.); te okolščine so presplošne in se zato iz njih ne da sklepati, da bi bila toženka sprejela kako naročilo.

Dozdevno povračilno dolžnost je torej preiskati le s stališča kršitve zakona. Zavestna, z namenom oškodovati storjena (določna) premotitev zavezuje brez dvojbe k povračilu s tem napravljene škode, kakor to izrecno določajo mnoge določbe o. d. zakonika. Kulpozna premotitev pa ustanavlja le tedaj odgovornost, če se zgodi glede na bodočo pogodbo (§-i 871 in 896 o. d. z.), ali pa če izvira od osebe, od katere je po njenih lastnostih pričakovati, da bode, če se od nje zahteva poslovanje, posebno skrbno postopala, pa tudi v tem slučaju le, če si je za svoje delo izgovorila plačilo (§ 1300 o. d. z.). Toženkino zadržanje pa se niti na eno, niti na drugo stran ne kaže kakor kršitev zakona; posebno da bi se bila obnašala kakor pooblaščenka zavarovalnice, za to manjka vsaka podlaga. Raditega ni bila toženka dolžna, s posebno skrbnostjo podajati svojih izjav, in tudi ne more biti za svoje izjave odgovorna. S tem pa je temelj tožbi izpodkopen tako, da jo je bilo zavriniti.

X.

b) Ako je navadena zavarovalna, na prinosnika glaseča se polica zavarovanega zapustnika v inventurnem zapisniku za njegovo last, to dejstvo samo ob sebi še ne ucinja, da bi moral prinosnik police dokazati pošteno pridobitev police; marveč, kdor trdi, da spada polica v zapuščino, mora dokazati, da je bila ta ob času smrti zavarovanega zapustnika v le-tega posesti.

Franc J., varuh ndl. Jožefa J., je polico zapustnika Alojzija J., očeta toženčevega, za 2000 K, glasečo se na prinosnika, realiziral, iz realizata plačal pogrebne in zdravniške troške ter ostanek 1565 K naložil na hranilno knjižico, ki se je dala v depozitno hrambo varstvenega sodišča nedoletnega toženca.

D. je imel izvršilni naslov zoper rajnkega Alojzija J. ter je uvedel izvršbo z rubežem in preodkazom v poteg tistih pravic, ki pristojte zapuščini Alojzija J. proti ndl. Jožefu J. na izročitev predmetne police, oziroma mesto te police, na izplačilo realizata. Nedo-

letni Jožef J. v svoji izjavi kakor tretji dolžnik ni pripoznal zarubljenega zahtevka zapuščine napram sebi.

Na to je naperil D. zoper ndl. Jožefa J. tožbo z nastopnim zahtevkom: Toženec je dolžan tožniku D. iz police x., ki je bila last pokojnega Alojzija J., oziroma je sedaj last zapuščine, plačati, oziroma izročiti realizat 1565 K, ki ga je bil naložil na hranilno knjižico števil... , izročeno v sodno shrambo c. kr. okrajnega sodišča v N., do višine tožnikove, vsled izvršilnega dovolila c. kr. okrajnega sodišča N. z dne 23. decembra 1909, o. št. . . . zarubljene in vsled sklepa istega sodišča z dne 8. januarja 1910, o. št. . . . mu preodkazane terjatve v ostalem znesku 1033 K 14 h s 5% obrestmi od 20. septembra 1909 dalje, izvršilnimi stroški... in povrniti pravdne stroške v 14 dneh pod izvršbo.

Prva inštanca, c. kr. deželno sodišče v L., je tožbeni zahtevek zavrnila, češ, da je dokazano, da je polica bila za časa smrti v roki zapustnikovega brata, obenem toženčevega varuha Franceta J., da jo je bilo po smrti Alojzija J. izplačati prinosniku, vsled česar ni smatrati realizata za zapuščinsko premoženje.

C. kr. višje deželno sodišče v G. je s sodbo z dne 1. avgusta 1910, o. št. B c II 92/10/1 ustrečno prizivalo tožnikovemu in tožbenemu zahtevku povsem ugodilo.

Razlogi.

Iz zapuščinskega akta Alojzija J. A 117/9, ki se je pri sporni razpravi v dokazne svrhe prečital, se razvidi, da je bila polica št. . . . za 2000 K zavarovalne družbe A. navedena v smrtovnici pod št. 17 popisa zapuščinskega premoženja, potem v inventurnem zapisniku z dne 22. aprila 1909 v uvodu pod št. 63 zapisanih premoženjskih predmetov in v rekapitulaciji kakor premoženje zapustnika Alojzija J. in pa, da so se vse navedbe zgodile po napovedbi zapustnikove vdove Marije J.

Po vsebini akta A 117/9 smatrati je torej za dokazano trditev tožnika, da je bila vprašalna polica za časa smrti Alojzija J. v njegovih rokah; prav tisto je trdil tožnik tudi v pravdi, o koji je potekla sodba c. kr. okrajnega sodišča Š. z dne 8. junija 1909 C II 1/9-3, kar je v dejanskem stanu zabeleženo, in prav to trdi on tudi s tem, da ponuja dokaz po tej sodbi. Inventar mora vsebovati po zmislu §-a 97 ces. pat. z dne 9. avgusta 1854 št. 208 o. d. z. predvsem

seznam premoženja, v čegar posesti je bil zapustnik ob smrti; inventurni zapisnik, kakor javna listina pa tvori cel dokaz, da so se navedene stvari nahajale v resnici v zapuščini. Pripomniti je, da to, če ni navedena vrednost police v inventurnem zapisniku, nima nikaškega pravnega pomena, ker je najprej treba, da se zapuščinski predmeti ustanove, in ker prave vrednosti police pred likvidacijo od strani zavarovalne družbe niti ni moči določiti.

Ugotovitev pravnega sodišča, da se polica glasom akta A 117/9 ob smrti Alojzija J. ne nahaja v njegovi posesti in da vsled tega ni bila inventirana, temelji torej na napačni oceni dokazov. Ako je pa bila polica ob smrti Alojzija J. v njegovi posesti, onda je bila zapuščina Alojzija J. imetnica police in kakor taka upravičena, z njo se okoristiti. Zato pa treba smatrati, da je imela zapuščina pravico potegniti zavarovalno svoto in da spada le-ta v zapuščinsko premoženje.

Sicer je nesporno, da je nedol. toženec po smrti Alojzija J. po svojem varuhu Francetu J. prisvojil si posest police, jo prezentiral in realizat dvignil, ga naložil na hranilno knjižico v znesku 1565 K in jo založil pri varstvenem sodišču. Ali nedol. toženec edino le vsled dejstva prezentacije police v plačilo še ni postal lastnik police in zavarovalnine.

Vsled določbe imetniških papirjev, da se izplačajo prinosniku (imetniku), je sicer vsak prinosnik papirja legitimiran za poteg terjatve; celo hranitelj ali najditelj sme te pravice uveljaviti. Ali navzlic temu prezentant ni še po tem dejstvu samem postal lastnik papirja in tozadevnih pravic — sicer bi bil tudi tat neomejen lastnik — marveč on mora, da veljaj za lastnika, dokazati pošteno pridobitev papirja. To izhaja iz določb §§-ov 423, 427, 371, 1393 o. d. z. Ako je rečeno v zadnje navedeni določbi, da ni treba razum posesti nikaškega drugega dokaza za odstop imetniškega papirja, onda velja to le z ozirom na dolžnika, ki je po papirju obvezan, ne pa nasproti lastniku papirja, ki ga je za takega smatrati toliko časa, dokler se njegova lastnina ne prenese na drugo osebo.

Na prinosnika (imetnika) glaseče se zavarovalne police, kakoršna je vprašalna, so nepopolni imetniški papirji t. zv. legitimacijski papirji: glede teh ima dolžnik celo pravico, da preskusi legitimacijo prezentanta. To je v vprašalni polici na hrbtu pod §-om 11 štatutov izrecno določeno.

Nedoletni toženec je bil sicer vsled prinosa police upravičen zavarovalnino vkasirati, aii, ker niti ne trdi, kamo-li dokaže, da bi bil pošteno med živimi lastnino police pridobil, in ker celo izrecno navaja, da zapustnik ni razpolagal z nikako poslednjo odredbo o polici, se na podlagi teh izvajanj tudi ne more smatrati za tistega, ki bi bil upravičeni lastnik police.

Ti razlogi kažejo, da je ugotovitev pravnega sodišča, češ, vprašalna polica ni bila inventirana in se za časa smrti Alojzija J. ni nahajala v njegovi posesti, posledica nepravilne dokazne ocene. Pri tem je pripomniti, da je tudi ugotovitev pravnega sodišča, češ, tožnik priznava, da je bil nedoletni toženec v posesti police, toliko v nasprotju s spisi, kolikor naj bi bilo s tem izraženo, da je bil toženec za časa smrti Alojzija J. v posesti police.

Iz tega izhaja nadalje, da je pomotno pravno naziranje pravnega sodišča, češ, da zavarovalnina ni mogla biti sestavni del zapustnikovega premoženja, ker po določbah zavarovalne pogodbe, ako zamrje zavarovanec pred 50. letom, kar se je res zgodilo, pripade zavarovalnina imetniku police, in da mora biti zato upravičeni prinosnik — tretja oseba.

Ker sta prizivna razloga nepravilne ocene dokazov in napačne pravne presoje upravičena, bilo je prizivu ugoditi.

Vsled toženčeve revizije je vrhovno sodišče s sodbo z dne 29. decembra 1910 o. št. R v VI 478/10-1, prizivno sodbo tako spremenilo, da je prvosodno zopet uveljavilo.

Razlogi.

Na št. 3 in 4 §-a 503 c. pr. r. oprta revizija je opravičena. Odločilno je, kakor prizivno sodišče prav pravi, v čegavi posesti je bila polica za časa smrti Alojzija J. Prizivno sodišče je vprašanje rešilo tako, da je bila polica v merodajnem času v posesti Alojzija J., odnosno njegove zapuščine. Po pravici se izpodbija utemeljevanje tega izreka.

Ni spora o tem, da je bila polica za časa realizovanja v rokah Franceta J., ki je pravice, izvirajoče iz police, nasproti zavarovalni družbi, za toženca uveljavil in zavarovalno svoto pri sodišču založil. Na katerem naslovu temelji posest Franceta J., ki je posloval

kakor zastopnik toženca, njemu ni bilo treba dokazati, ker se o posestniku kake stvari po §-u 323 o. d. z. domneva, da ima veljaven naslov za-se. Pravno pomotno je torej, ako misli prizivno sodišče, da bi bil moral toženec pošteno pridobitev police izkazati. Sicer res zakon tudi pri imetniških papirjih zahteva poštenost pridobitve in morejo imetniški papirji biti po §-u 370 o. d. z. predmet lastninske tožbe, ako kažejo okolnosti, da je moral pridobitelj vedeti, da papirjev pridobiti ne sme. To pa mora dokazati lastninski tožnik, ker posestnika ne more siliti, da pove svoj naslov. Prejudicialna točka je tu vprašanje upravičenosti lastninske tožbe, kajti le tedaj, ako so razlogi za lastninsko tožbo podani, more se priznati upravičenost zahteve, da naj toženec izroči izkupilo za realizirano polico.

Brez prigovora se lahko prizna, da toženčeva pridobitev ne more veljati za pošteno, da je torej po §-u 371 o. d. z. vicijozna, ako se izkaže, da se je nahajala polica za časa zamrtja Alojzija J. v njegovi posesti, ker more pod tem pogojem edinole zapuščina veljati za posestnico in lastnico. Dokazno breme zadene tožnika, ki se sklicuje na zapuščinski akt A 117/9 in zatrjuje, da polica spada v zapuščino Alojzija J., ker še živ ni razpolagal z njo, a drugega dokazila tožnik niti ni uveljavljal.

Sklicevanje na dejanski stan sodbe z dne 8. junija 1908 o. št. C II 1/9-3, ki se je bil iz drugih razlogov priklopil pravdnim spisom, torej ni bilo na mestu, ne glede na to, da tisti del dejanskega stanu, katerega se je upoštevalo pri dokazni oceni, nima dokazne moči, ker vsebuje samo to, kar je toženec v drugi pravdi navajal. Ostane torej le zapuščinski akt po Alojziju J., ki je na njega podlagi prizivno sodišče prišlo do sklepa, da je dokazano, da se je Alojzij J. za časa smrti nahajal v posesti police. Pot, po kateri pride prizivno sodišče do tega izreka, pa se ne zлага niti s spisi, niti z zakonom. Dokazna moč javnih listin je urejena v §-u 292 c. pr. r. Po tej določbi utemeljujejo javne listine cel dokaz za to, kar se v njih od oblasti uradno odreja ali izreka, ali kar oblastvena ali listinska oseba posvedočuje.

Ako se torej v smrtovnici, katero je vdova Marija J. podpisala, glasi pod št. 17, da spada k zapuščinskemu premoženju Alojzija J. polica št. . . . , v vrednosti . . . , in ako inventurni zapisnik posvedočuje, da označuje Marija J. zavarovalno polico za zapustnikovo premoženje, onda je s tem edino le to dokazano, da je Marija J. te izjave

podala, ne pa, da se je nahajala polica v resnici v posesti zapustnikovi. Uporaba §-a 292 c. pr. r. torej ni pravilna.

Vrhu tega utemeljuje inventurni zapisnik, da je imel Franc J., polico v času naprave inventurnega zapinika v rokah. Določba §-a 97 ces. pat. z dne 9. avgusta 1854 št. 208 tu nima pomena, kajti iz predpisa, kaj mora vsebovati inventar, se ne da sklepati, da so imovinski kosi bili zato za časa smrti v resnici v posesti zapustnika, ker so navedeni v inventurnem zapisniku. Ako pa zapuščinski akt ni dovoljna podlaga za izpodbijani izrek, da se je polica nahajala v posesti zapuščine, onda iz tega izhaja, da tožnik dokaza, ki zadene njega glede lastninske tožbe, da posest toženčeva ni bila poštena, ni dognal.

Tožnikove navedbe o tem, na kak način je toženec prišel do posesti police, bi utegnile pač stvar v drugo luč spraviti, toda to so novote, na katere se ne sme ozirati: Da tožnik teh dejstev ni pravočasno uporabil, je morda nedostatek zastopstva, ne pa postopanja. Tega pravnih spis Cg I 41/10-8 ni mogel tukaj nič zboljšati, ker se sme po §-u 179 c. pr. r. nove dejanske okolnosti le do konca razprave navajati.

Iz teh razlogov se je bilo treba na stališče prvega sodišča postaviti, da ni dokazano, da bi bila polica ob smrti Alojzija J. v posesti zapuščine. Reviziji se je torej ugodilo in prvo sodbo zopet uveljavilo.

Dr. M. D.

---

c) K uporabi §-a 1118 o. d. z. — Neizvrševanje gostilničarskega obrta, ki je dan s hišo vred v zakup, lahko glede na § 56 obrtnega reda tvori »znatno kvarno rabo« zakupnega predmeta in razlog za predčasno razveljavljenje zakupa.

C. kr. okrajno sodišče v Celju je v pravdi Jerneja K. proti Ani T. razsodilo, da se z a v r n e tožbena zahteva, ki se glasi:

»Z a k u p n a p o g o d b a, sklenjena med tožnikom in toženko, vsled katere mora tožnik prepustiti toženki: rabo hiše v Trnovljah št. 118, k tej hiši spadajoče gospodarsko poslopje in njivo; izvrševanje svojih pravic glede trgovine z mešanim blagom in gostilničarskega obrta, ako to odobri obrtno oblastvo, in sicer neopovedno

do 1. marca 1914; izročiti jej vse za izvrševanje gostilne in trgovine potrebno orodje in predmete ter jej njivo po enkrat na leto izorati, vse to proti plačilu 24 K na mesec — se razveljavi; toženka mora tožniku izročiti imenovane nepremičnine in vse druge prevzete predmete ter povrniti pravdne stroške; — nasprotno mora tožnik povrniti toženki pravdne stroške.

Dejanski stan.

Toženka A. T. sklenila je s tožnikom J. K. dne 21. februarja 1908 zakupno pogodbo zgoraj navedene vsebine, ki se je s pravnomočno sodbo okrožnega sodišča v Celju z dne 2. februarja 1909 Cg I 269/9-9 ugotovila.

Omenjena hiša ima sledeče prostore: na levo od vhoda sta dve sobi, ki sta določeni za izvrševanje gostilničarskega obrta; na desni strani od vhoda sta tudi dve sobi, katerih večja je določena za izvrševanje trgovine, manjša soba pa služi prebivalcem za stanovanje. Razun veže in kuhinje, po kateri so omenjene sobe ločene na desno in levo od vhoda, je na podstrešju še soba, ki je določena za stanovanje.

Tožnik ni izpolnil s pravnomočno razsodbo ugotovljene pogodbe ter se je izvršilnim potom dne 9. junija 1910 izročila toženki hiša z vsemi za izvrševanje gostilničarskega in trgovskega obrta potrebnimi predmeti.

Že pri tej priliki je zahtevala toženka, naj se postavi peč v podstrešno sobo; tožnik jo je zavrnil, češ, da ona še ne kuri sobe, in tudi do 22. novembra 1910 še ni pripravil peči za to sobo.

Zakupno pogodbo je glede gostilničarskega obrta odobrilo c. kr. okrajno glavarstvo v Celju z odlokom z dne 15. septembra 1910 št. 48.070, ki se je dostavil toženki dne 22. septembra 1910.

Toženka dosedaj še ni pričela izvrševati gostilničarskega obrta, tudi ne izvršuje trgovine ter rabi gostilničarske prostore za stanovanje s svojim možem in petimi otroci, v starosti od enega do 16 let, dočim se prostor, ki je določen za izvrševanje trgovine, ne rabi, marveč se v njem le nahaja oprava za izvrševanje tega obrta.

Toženka tudi še ni plačala do sedaj nikakoršne zakupnine, posebno ne zakupnine v znesku 24 K za čas od 22. septembra 1910 do 22. oktobra 1910 in nadaljnjega zneska za čas od 22. oktobra 1910

do 22. novembra 1910, dasiravno jo je tožnik opominjal na plačilo obeh zneskov.

Gostilničarski obrt se sploh ne izvršuje od dne 9. junija 1910 naprej, marveč od onega časa, ko so se po izvršilnem organu izročili v to določeni prostori in predmeti toženki v rabo.

Vse to je neprepirno, oziroma izhaja iz navedenih spisov.

Tožnik trdi, da je on vsled neizvrševanja gostilničarskega obrta od 22. septembra 1910 dalje v veliki nevarnosti, da mu obrtno oblastvo odtegne koncesijo; on ima pa tudi radi tega veliko škodo, ker se ljudje bolj in bolj odvadijo njegove gostilne, ako se obrt tako dolgo ne izvršuje. To ravnanje se sme po Š-u 1118 o. d. z. označiti za znatno kvarno rabo predmeta zakupne pogodbe. To pogodbo je razveljaviti tudi zaradi tega, ker se od dne 22. septembra 1910 do 22. novembra 1910 zapadla zakupnina ni plačala vzlic tozadevnemu opominu tožnika.

Tožnik zahteva torej, da se naj razsodi, kakor zgoraj rečeno.

Toženka je predlagala, da se odkloni tožbena zahteva, trdeč, da gostilniškega obrta le vsled tožnikove krivde ni mogla izvrševati, ker sta bili za stanovanje na razpolago samo soba poleg tiste sobe, ki je določena za trgovino in podstrešna soba, ki pa za stanovanje ni bila rabna, ker ni bilo peči. Vsled tega je morala ona rabiti tudi gostilničarske prostore za stanovanje, torej ni mogla izvrševati gostilničarskega obrta, ker morajo po zakonu biti za izvrševanje gostilničarskega obrta določeni prostori popolnoma ločeni od stanovanja in se ne sme gostilnica izvrševati v takih prostorih, v katerih bi se obenem tudi stanovalo.

Zakupninska terjatev v znesku 48 K je pa ugasnila potom obračuna, oziroma kompenzacije. Tožnik ji namreč dolguje za neizpolnitev večkrat omenjene zakupne pogodbe odškodnino, katera presega daleč do sedaj zaostalo zakupnino. Tožnik ji je sam ponudil za poravnavo te škode za čas od 21. februarja 1908 (ko se je zakupna pogodba sklenila) do 9. junija 1910 mesečnih 25 K, kar izhaja iz njegovega dopisa od 7. maja 1910. Ona je to ponudbo odklonila, ker presega njej povzročena škoda ta znesek.

Tožnik je omenil, da on ne dolguje toženki nikakoršne škode iz navedenega naslova, na tisto svojo ponudbo pa ni več vezan, ker je nasprotnica ni sprejela, tako da nima nobenega pomena več.

Uspeh dokazovanja bil je ta: Oba zvedenca sta oddala svoje mnenje, da soba na desno od vhoda, ki je določena za stanovanje, nikakor ne zadostuje za sedem oseb, pač pa zadostuje ta soba v zvezi s podstrešno sobo za stanovanje te družine ali pa prvoomenjena soba v zvezi z ono sobo, ki je namenjena za trgovino. Podstrešna soba brez peči v navedenem času od 22. septembra do 22. novembra 1910 bila je pripravna za prenočevanje otrok, pa le, ako so pod nadzorstvom, da se ne razkrijejo ponoči; v dotičnem času namreč ni bilo občutnega mraza.

Okrajno glavarstvo v Celju je izjavilo, da se smeje taki prostori, ki so določeni za izvrševanje gostilnice, rabiti le za ta obrt. Raba takih prostorov za stanovanje ali prenočišče je iz zdravstvenih ozirov nedopustna.

Razlogi.

Znatna kvarna raba zakupnih predmetov ni dokazana. § 57 obrt. reda sicer določuje, da sme obrtno oblastvo odtegniti gostilniško koncesijo, ako se dotični obrt skozi šest mesecev ne izvršuje, vendar pa to ne velja glede tožnika z ozirom na daljno določbo §-a 137 obrtnege reda, ki pravi, da naj se to le tedaj zgodi, kadar se je prestopek storil z vednostjo dotičnega obrtnika ter bi ga bil on lahko zabranil.

Tega prestopka tožnik pa nikakor ne more zabraniti, ker je on po pravnomočni sodbi primoran dopustiti toženki izvrševanje gostilniškega obrta in ga potemtakem ne morejo zadeti zaradi neizvrševanja nikakoršne posledice. Edino to, kar more tožnik v tem slučaju nasproti obrtnemu oblastvu storiti, je, da naznani njeno ravnanje oblastvu, tako da oblastvo nasproti toženki ukrene, kar se je zdi potrebno, eventualno prekliče odobritev zakupne pogodbe, oziroma odlok, s katerim je bila dopuščena za zakupnico.

Da bi se vsled opustitve izvrševanja obrta v času od 22. septembra 1910 delala znatna škoda v zmislu §-a 1118 o. d. z. na ta način, ker se ljudje odvadijo gostilnice, ne more biti res, ker se gostilniški obrt od 9. junija 1910 do 22. septembra 1910 in sicer brez toženkine krivde ni izvrševal; ako se že poprej nad tri mesece ni izvrševal, gotovo ne pride več v poštev, če se še dva meseca dalje ne izvršuje. Le ako bi toženka še dalje ne izvrševala obrta, bi se dalo govoriti o kaki znatni škodi. Samo zaradi neizvrševanja obrta

v času dveh mesecev od onega dne, ko je bila potrjena za zakupnico, se to pač trditi ne more.

Toženkin ugovor, da bi bil tožnik zakrivil izvrševanje gostilniškega obrta s tem, ker ni pripravil peči v podstrešni sobi, je z ozirom na mnenje zvedencev neutemeljen, ker otroci v starosti, kakoršne so večinoma njeni otroci, se brez nadzorstva itak ne smejo pustiti.

Daljnji razlog, da ni plačala toženka zakupnine za dva meseca, je neutemeljen, ker ima očitvidno toženka večjo terjatev proti tožniku zaradi neizpolnitve zakupne pogodbe, kakor je sodnik ugotovil v zmislu §-a 273 c. pr. r. Pri tem se je oziral na to, da je tožnik sam že ponujal toženki za čas od 21. februarja 1908 do 9. junija 1910 mesečno odškodnino 25 K, če tudi tožnik trdi, da na ta predlog ni več vezan, ker ga toženka ni sprejela. Ako bi bil tožnik od toženke zahteval tožbenim potom zakupnino 48 K, bi smela ona gotovo potom kompenzacije zahtevati od njega veliko večjo odškodnino. Sodišče je lahko tudi brez daljnjega dokazovanja ugotovilo njeno nasprotno terjatev, najmanj tudi v znesku 48 K. Potemtakem tudi ta razlog ne more obveljati.

Ker je tožbeni zahtevek vsestransko neutemeljen, ga je bilo odkloniti.

Tožnikovemu prizivu c. kr. okrožno sodišče v Celju s sodbo z dne 10. novembra 1911 Bc I 11/11-4 ni ugodilo, ampak prvo sodbo potrdilo iz sledečih razlogov:

Gotovo se sme zakupna pogodba po §-u 1118 o. d. z. razveljati, ako zakupnik gostilničarskega obrta ne izvršuje, in dognano je, da toženka v tem slučaju od 22. septembra 1910, ko je bila zakupna pogodba za toženko, zakupnico od okrajnega glavarstva potrjena, oziroma ko ji je bil dotični odlok vročen, ni izvrševala gostilničarskega obrta. Ona je torej odgovorna le za čas od 23. septembra 1910 naprej.

Tudi prizivno sodišče ni mnenja, da bi bila ob času vložitve te tožbe, to je 27. novembra 1910 nevarnost za tožnika, da mu odtegne obrtno oblastvo kocesijo, in sicer zaradi tega ne, ker se more to šele zgoditi po preteku 6 mesecev od zgoraj navedenega dne, namreč od 22. septembra 1910 dalje. Poudarjati je še posebno, da se mora obrtno oblastvo v konkretnem slučaju prepričati, ali je za neiz-

vrševanje gostilniškega obrta zakupnik ali pa tudi lastnik sam odgovoren, oziroma bi li bil mogel lastnik preprečiti neizvrševanje obrta ter na ta način zabraniti posledice. Na vsak način se v le-tem slučaju, ko še čas 6 mesecev od 22. septembra 1910 ni pretekel, ne more trditi kvarna raba zakupnega predmeta.

O znatni kvarni rabi zakupnega predmeta ne more biti govora, pa tudi se ni delala vsled neizvrševanja obrta v tem času posebna škoda v tem oziru, da se ljudje odvadijo dotične gostilne, ker je ravno čas od 22. septembra 1910 prekratek.

Prav tako neutemeljen je drugi razlog, ki ga tožba navaja.

Iz sodbe tega sodišča od 2. februarja 1909 Cg I 269/9-9 je posneti, da pristojna toženki gotovo odškodnina vsled neizpolnitve zakupne pogodbe. Prvemu sodniku sicer ni pritrditi, ko je v zmislu §-a 273 c. pr. r. ugotovil, da znaša toženkina odškodnina veliko več, kakor zaostala zakupnina 48 K, ker toženka vsote ni imenovala, katero hoče potem pobota (compensando) uveljaviti.

Razveljaviti se sme zakupna pogodba zaradi tega, ker je plačilo zakupnine zaostalo, gotovo le tedaj, kadar je zakupnik v zamudi. Toženka je smela po pravici misliti, da ima terjatev proti tožniku na odškodnini, da jo bo tožnik priznal, ker je že sam odškodnino obljubil, akoravno se ni njemu nasproti izjavila, da hoče svojo odškodninsko terjatev z zakupnino pobotati. Bila je lahko mnenja, da se bo ta zakupnina z njeno odškodnino deloma pobotala, tako da glede zakupnine nikakor ni bila v zamudi.

Ker potemtakem tožnik ni dokazal niti enega niti drugega razloga v zmislu §-a 1118 o. d. z., bilo je priziv zavrtni.

C. kr. najvišje sodišče je z odločbo 16. maja 1911 Rv VI 282/11 reviziji ugodilo, izpodbijano sodbo razveljavilo ter izreklo, da se tožbeni zahtevi ugodi, razven onega dela tožbene zahteve, v katerem terja tožnik tudi »vse druge prevzete predmete«, in da mora toženka plačati tožniku stroške vseh treh instanc.

Razlogi.

Ugotovilo se je, da toženka gostilničarskega obrta tudi potem, ko so ji bili zakupni predmeti izročeni, od 22. septembra 1910 dalje ne izvršuje. Za razlog je ona navedla edino, da ni bilo v podstrešni sobi peči in zimskih oken, da ona torej te podstrešne sobe ni mogla

rabiti, da je morala prebivati s svojo rodbino v onih prostorih, ki so določeni za izvrševanje gostilniškega obrta. Ta ugovor se je izkazal neupravičen, ker prvo sodišče je izreklo z ozirom na mnenje zaslišanih zvedencev, da je bila podstrešna soba pač rabna, druga instanca je pa popolnoma pritrdila ugotovitvam prve instance.

Ker torej toženka drugega vzroka ni navedla, ker niti ne trdi, da sploh namerava izvrševati gostilničarski obrt, je gotovo tožnik v nevarnosti, da ona celih 6 mesecev ne bode izvrševala obrta, ko po preteku te dobe sme okrajno glavarstvo koncesijo preklicati (§ 57 obrt. reda). Dasi ta doba 6 mesecev ob času tožbe še ni bila pretekla, se vendar ne more od tožnika, ki bi bil sicer ostal do 1. aprila 1914 neodpovedno vezan na pogodbo, zahtevati, naj počaka, da preteče ta doba popolnoma ali vsaj večinoma in da naj šele potem, ako bi se res koncesija odvezela, sklicuje se na določbo §-a 1118 o. d. z., pravno pot nastopi.

V teh okolnostih tvori res neizvrševanje obrta nevarnost, da tožnik izgubi obrt. Ker je koncesija pravno in gospodarsko združena s hišo, ki je bila dana v zakup in ker se ne sme zase ločena od drugih zakupnih predmetov oddati, tvori neizvrševanje gostilniškega obrta kvarno rabo zakupnih predmetov samih.

Na ta način je pa že dokazan razlog §-a 1118 o. d. z., vsled katerega sme tožnik zahtevati, da se zakupna pogodba razveljavi in zakupni predmet takoj izroči.

Potemtakem niti ni treba več presoјati revizije na to stran, ali je morebiti tudi še opravičena zaradi tega, ker je plačilo zakupnine izostalo skozi dva meseca.

Revizijskemu razlogu §-a 503 št. 4 c. pr. r. bilo je ugoditi, izpodbijano sodbo spremeniti, razun zahteve na vrnitev »drugih« prevezetih predmetov. Glede teh (izročenihi premičnih predmetov) je bilo tožbeno zahtevo zavrniti, ker niso bili v tožbi določeni in manjka potemtakem bistvenega pogoja, da bi se sodba mogla izvršilnim potem izsiliti (§ 7 i. r.). Vzlic temu je bilo tožniku pravdne stroške priznati, ker dotični del tožbene zahteve ni povzročil posebnih stroškov.

Dr. J. Hrašovec.

d) Vprašanje, ali je motena posest pristna ali nepristna, pri tožbi po §-u 339 o. d. z. ne pride v poštev¹⁾ Sploh pa more nepristno posest ugovarjati le tisti, ki mu je posest odvzeta (§-a 345 in 346 o. d. z.).

Vrta tožnika Franca V. toženca Jožefa Č. ležita drug poleg drugega ob vaški poti, proti kateri sta ograjena s kamenito ograjo iz prosto zloženih kamnov. Ko je tožnik hotel napraviti svinjak ob potu tik meje, je naprosil občinski ogled in tamkaj županu K. dejal, da hoče ograjo nekoliko potisniti v vaško pot. Župan pa mu je to prepovedal, češ da je pot že itak preozka. Navzlic temu je tožnik premaknil ograjo baš ob meji, kjer se je dotlej stikala s toženčevo ograjo, v dolžini 1 m za 30—40 cm v vaško pot. Toženec pa je ta novi del ograje še tisti dan podrl s tem, da je kamenje, ograjo tvo-reče, razmetal po tožnikovem vrtu. Toženec radi motenja posesti ograje in vrta, je ugovarjal, da je bil kot posestnik in občan v to upravičen, ker je tožnik gradil samolastno in proti županovi prepovedi ter je vaško pot zožil. Ugotovilo se je vsled tega, da neznatna premestitev ograje nikogar ni ovirala na rabi vaškega pota.

Okrajno sodišče v P. je tožbi ugodilo in osobito tudi izreklo, da ima toženec postaviti vse v prejšnji stan.

Deželno sodišče v Ljubljani je sklepom RIII 116/11-1 rekurzu ugodilo in tožbo zavrnilo z utemeljevanjem:

Tožnikova posest v novi črti je nepristna, kajti on se je v posest vrnil (§ 345 o. d. z.). Nepristna posest pa ni deležna sodne zaščite. To jasno izhaja iz določbe §-a 346 o. d. z., po kateri je nepristni posestnik dolžan postaviti vse v prejšnji stan, in iz določbe §-a 457 c. p. r., ki razpravljanja ovprašanju pristnosti posesti v postopanju o motenju posesti ne izključuje. Če je torej toženec ta v novo črto postavljeni zid podrl, s tem ni zakrivil motitve posesti. Pri tem pa je nevažna okolnost, da je tožnik postavil zid na vaško pot, torej na svet tretje, na pravdi neudeležene osebe, kajti tudi za spor posesti na tuje m svetu mora veljati, da je posest tožnikova sposobna za sodno zaščito.

Če je toženec kamenje zmetal nazaj na tožnikov vrt, to ni nikako posestno motenje posesti vrtu tožnikovega, ampak le posledica razrušenja zidu. Toženec je to moral storiti, če ni hotel zagrešiti resnične motitve z odstranjenjem kamna s tožnikovega sveta.

¹⁾ V nasprotju s celo vrsto pri Manzu k §-u 339 o. d. z. *Op. por.*

Pa tudi če se smatra za samostojno motitev, vendar ne more tožnik doseči zase ugodnega uspeha pravde. Tožba radi motenja posesti mora meriti na zaščito in vzpostaviti zadnjega posestnega stanja. Tožnik, razširjajoč tožbeni zahtevek, ni povedal posebej, kaj mora toženec storiti z razmetanim kamenjem. Razumeti je torej — in to je storil tudi prvi sodnik — da tožnik zahteva, naj se kamenje postavi nazaj v ono črto na vaški poti, kamor je bil tožnik postavil zid. Taka vzpostavitev prejšnjega posestnega stanja pa se tožencu, kakor zgoraj obrazloženo, ne more nalagati. Če bi to torej tudi bila motitev, vendar tožnika ne privede do zaželenega uspeha in zato je tudi tozadevni zahtevek zavrnil.

Vrhovno sodišče je s sklepom z dne 16. junija 1911 opr. št. R VI 184/11-1 revizijskemu rekurzu tožnika ugodilo in zopet uveljavilo prvotni končni sklep.

Razlogi.

Prvosodno je ugotovljeno, da je toženec od tožnika 1 m v cesto zgrajeni zid podrl, kamenje pa zmetal na njegov vrt. Rekurzno sodišče je tožbi odreklo posestno varstvo, češ da je bila tožnikova posest nepristna in je radi tega po §-ih 345 in 346 o. d. z. ne gre ščititi. Ta nazor ni pravilen.

Ali je tožnikovo posest napram občini smatrati za nepristno, o tem ni treba obravnavati, dasi tudi v tem oziru nazor rekurznega sodišča ni povsem pravilen, saj postavitev zidu na javno pot vzlic županovi prepovedi še ne ustanavlja pogojev v zmislu §-a 345 o. d. z. za nepristnost posesti — kajti tudi če je tožnikova posest napram občini nepristna, to ne more toženca ščititi pred posestno tožbo. Po §-u 339 o. d. z. ne sme nihče samolastno motiti posesti, pa naj bo kakršnakoli, motenec pa ima pravico zahtevati, da se motitev prepove in vse v prejšnji stan postavi. Kakor pojasnjuje prva odločba, so v dejanji toženca združena vsa znamenja motitve, a vprašanje, kakšna je posest, t. j. ali je pristna ali nepristna, pri tožbi po §-u 339 o. d. z. ne pride v poštev. Rekurzno sodišče uporablja §-a 345 in 346 o. d. z. povsem napačno, ker so v teh paragrafihi urejena le pravna sredstva, s katerimi se more izgubljena posest od nepristnega posestnika zopet dobiti.

Pa če bi tudi priznali, da je tudi pri tožbi po §-u 339 o. d. z. dopusten ugovor nepristne posesti, ostaneta zakonita podlaga temu ugovoru §-a 345 in 346 o. d. z., kjer se določa pravica tistega, ki mu je posest odvzeta, da se mu namreč posest zopet vrne. Iz tega pa izhaja, da more ugovarjati nepristno posest le tist, kdor sme po §-ih 345 in 346 o. d. z. zahtevati postavitev v prejšnji stan in to je tist, ki mu je posest odvzeta. Toženec torej ni legitimiran, tožbi ugovarjati nepristnost posesti.

Ker je tudi ugotovljeno, da novi zid rabe občinskega pota ni oviral in torej ni govora o nikakem silobranu, s kojim bi se ščitila splošna raba ceste, je bilo obnoviti prvosodni sklep, na čegar razloge se sicer opozarja.

G. Ž.

e) Za izvršbo na gospodarska podjetja po §§-ih 341 do 344 izvrš. r. treba najprej rubeža po §-u 331 izvrš. r.

Deželno sodišče v G. je dovolilo zahtevajočemu upniku rubež kinematografskega podjetja, ki ga obratuje zavezanec na podlagi koncesije z dne 31 marca 1910 št. 242 v hiši št. ..., osobito rubež zavezancu iz tega podjetja pristoječih pravic.

Višje deželno sodišče v G. je na zavezančev rekurz zadevni predlog zahtevajočega upnika odbilo z naslednjo utemeljitvijo:

Nedopustnosti rubežev, o katerih je govor, ni izvajati, kakor meni rekurz, iz dvornega pisarniškega dekreta z dne 6. januarja 1836, zbirka polit. zak. zv. 64 št. 5. Ta dekret daje navodila za dovoljenje predstav nestalnih glumaških družb, plesalcev po vrvi itd. in pa za policijsko nadziranje le-teh. Nedopustnost izhaja iz določb izvršilnega reda samega.

Podjetje zavezančevo — na podlagi koncesije obratovano kinematografsko gledališče — je obrtno podjetje, na katero se sme seči po §-u 341 izvrš. r. z izvršbo le potom prisilne uprave ali prisilnega zakupa. Rubež je torej izključen; sicer pa niti ni treba še-le dokazovati, da si pod rubežem takega podjetja že po svojem pojmu sploh ni lahko kaj misliti.

Pa tudi pravice, ki izvirajo iz koncesije, vsaj v danih razmerah, niso niti rubežu, niti izvršbi sploh podvržene, kajti kakor celo

osebne pravice se ne dajo prenesti, niti nimajo pravne vsebine, ki bi se mogla potom izvršbe spraviti v denar. Njih naravna poraba je že s tem končana, da so postala pravna podlaga podjetja, torej se od podjetja več ločiti ne dajo. Slednjič pa tudi tista upravičenost, ki tiči v teh pravicah, namreč, da se jih sme opustiti, sama ob sebi nima nikake gospodarske vrednosti.

Vrhovno sodišče pa je z odločbo z dne 4. aprila 1911 o. št. R VI 36/11-2 in 3 revizijskemu rekurzu zahtevajočega upnika ugodilo in prvosodni sklep uveljavilo.

Razlogi.

Upravnopravna podlaga kinematografskega gledališkega podjetja zavezančevega je tista koncesija ali prav: licenca za obrat podjetja, katero je dobil zavezanec na podstavi ministrske odredbe z dne 19. januarja 1853 št. 10 drž. zak. in odredbe štajerskega namestništva z dne 14. julija 1881 št. 12 dež. zak. z odlokom zadnje navedenega oblastva od 31. marca 1910 št. 242. Izvršba na to podjetje je dopustna, ker obrat podjetja ne zahteva nikakih posebnih in obratovanemu podjetju prikladnih osebnih svojstev obratovalčevih; vsaj točka 2. navedene namestništvene odredbe zahteva od tistega, kateremu naj se sme podeliti licenca, le neoporečnost, a podelitev koncesije je le od dejstva odvisna, da ni pomislekov zoper produkcijski predmet. Imamo torej gospodarsko podjetje, o kojega imovinsko-pravni vrednosti ne more biti dvoma.

Ali rekurzno sodišče je izvršilni predlog odbilo, ker hoče rubež podjetja in licence, dočim naj se sme podjetje po §-u 341 izvrš. r. le potom prisilne uprave ali prisilnega zakupa eksekvirati in pojem podjetja rubež le-tega izključuje; koncesija naj se ne sme rubiti, ker vsebuje neprenosno, celo osebno pravico, ki se je porabila že z obratom podjetja. Predlagani eksekutivni rubež je pa vendar dopusten. Po §-u 331 izvrš. r. mora se v svrhu izvršbe na imovinske pravice zavezančeve, ki niso terjatve, prepovedati zavezancu vsako odredbo o pravicah; to prepoved imenuje zakon sam —» rubež«. Ker spada tudi gospodarsko podjetje k takim pravicam in ker §§ 341 do 344 izvrš. r. nikakor ne vsebujejo posebnih določb o izvršbi, marveč podajajo le predpise za način izkoriščanja takega podjetja, onda iz tega izhaja, da je prvi korak za izvršbo na tako podjetje v §-u 331 izvrš. r. predpisani rubež, kar tudi vladni motivi na strani 230. izrecno poudarjajo.

Najsi z omenjenim rubežem niso zvezane vse pravne posledice osnove zastavne pravice; gotovo pa je, da je rubež kakor prvi izvršbeni korak pri izvršbi na gospodarsko podjetje od zakona zapovedan. Vprašalni rubež pa se mora raztezati tudi na prepoved vsake odredbe glede koncesije, ker tvori le-ta podlago podjetja in utegne kaka sprememba glede koncesije, n. pr. ako se zavezanec koncesiji odreče, obstoj podjetja samega zanikati. S tem se pa nikakor ne zadene, kakor misli rekurzno sodišče, koncesija, t. j. tista celo osebna, po činu upravnega oblastva podeljena pravica (to bi pač pomenilo poseg v javnopravne pravice), s tem se le odredi, kar treba, da se varuje tiste koristi, ki izvirajo iz izvrševanja od upravnega oblastva podeljene pravice zavezancu iz podjetja, in to v svrhu zadostitve terjatvi zahtevajočega upnika. Uporaba koncesije ali licence same, kakor izvršbeni predlog, ni v govoru. Stavljeni izvršilni predlog je torej utemeljen in je bilo revizijskemu rekurzu ugoditi.

Dr. M. D.

f) Ugotovitev zakonskega rojstva in pozakonitve »per subsequens matrimonium« je v izvenspornem postopanju možna samo, če so nesporni vsi zakoniti predpogoji.

C. k. r. o k r. s o d i š č e v Ljubljani je s sklepom 9. decembra 1910 zavrnilo predlog Roze V., naj se ugotovi, da je ona dne 27. avgusta 1865 v Ljubljani rojena nezakonska hči Marije V., omožene Ž., sedaj vdove, in dne 12. decembra 1908 umrlega F. Ž., in izreče, da je vsled zakona, ki sta ga bila njena nezakonska mati Marija V. in nezakonski oče F. Ž. dne 3. februarja 1869 sklenila, v zmislu določila §-a 161 o. d. z. pozakonjena.

Razlogi.

Legitimacijo »per subsequens matrimonium« je sicer v zmislu člana XVI. uvodnega zakona k jur. normi izvršiti v izvenspornem postopanju, vendar le v tem slučaju ni bilo ugoditi predlogu za pozakonitev, ker niso nesporni niti predpogoji.

V zmislu §-a 2⁷ ces. pat. z dne 9. avgusta 1854 št. 208 drž. zak. je namreč udeležence zavračati na pravno pot, ko so ukrepi v izven-

spornih rečeh odvisni od dejstev, katera je možno ugotoviti le po sodnem dokaznem postopanju.

V le-tem slučaju ni brezdvomno, niti da je bila predlagateljica, niti (druga domnevna hči) Roza Z. porojena od Marije V., sedaj vdove Ž., kakor to izhaja iz izpovedb Marije V., ki ne more ničesar določnega navajati glede rojstva predlagateljice, odnosno Roze Ž.

Marija V. sama priznava, da ne ve, če je svojega ali tujega otroka dobila nazaj iz tržaške najdenišnice, ker ni šla osebno po njega in tudi ni vedela za znamenje, po katerem bi spoznala svojega otroka, saj je svojega otroka po porodu komaj videla, ker je bila slabotna vsled težkega poroda. Videla je otroka (Rožo Ž.) zopet še-le, ko je bil star 10 let in ga vzela po poroki z nezakonskim očetom k sebi ter imela za svojega, ne da bi nadalje poizvedovala, kako se je dobil otrok iz najdenišnice.

Roza Ž. pa tudi ne ve ničesar o svojem rojstvu in o prvih letih in se le spominja od svojega 13. leta nazaj, ko je bila že pri domnevnih starših Ž-ovih.

Po spisih c. kr. okrajnega glavarstva v Ljubljani in dopisih tržaške najdenišnice pa izhaja nasprotno, da je sploh dvomljivo, če sta bili dotičnega dne, o katerem trdi predlagateljica, da je bila vzeta iz najdenišnice, izročeni Roza V. in Pierina P., kajti iz dopisa ravnateljstva civilne bolnice v Trstu z dne 29. marca 1876 izhaja, da se tačas strankam, ki so zahtevale otroke v rejo, niso izročali z a h t e - v a n i najdenčki, marveč se je celo preprečevalo, da bi se izročevali od strank označeni otroci.

Iz navedenega torej izhaja, da so predpogoji za ugotovitev gorenjih predlogov sporni in da se more stvarni položaj dognati le v pravdi.

Rekurzu Roze V. c. kr. deželno sodišče v Ljubljani s sklepom z dne 14. marca 1910 R III 60/10 ni ugodilo.

Razlogi.

Da bi se moglo predlogu rekurentinje ugoditi, bi treba bilo dognati, da je ravno ona bila rojena od Marije V., da se je med le-to in F. Ž-om. sklenil pravnoveljavni zakon in da je predlagateljica iz rodu F. Ž.-a.

To je dognati v zmislu čl. XVI. uvod. zak. k juridik. normi sicer po predpisih ces. pat. z dne 9. avgusta 1854 št. 218 drž. zak., a le

tedaj, kadar zgoraj navedeni predpogoji niso odvisni od dejstev, ki se zamorejo pojasniti le po rednem dokazanem postopanju (§ 2 št. 7 leg. c.); to izhaja tudi že iz motivov k zgoraj navedenemu členu, ki to izrecno omenjajo.

V le-tem slučaju je pa od prej navedenih predlogov že prvi odvisen od takih dejstev, ki se morejo pojasniti le v rednem dokaznem postopanju, kakor je to prvi sodnik popolnoma pravilno in stvarno obrazložil, in sosebno, ako se pri tem ozira na spise in poizvedbe c. kr. okrajnega glavarstva v Ljubljani, ker tudi te poizvedbe niso mogle brezdvomno dognati, je li rekurentinja ali pa Roza Ž. prava nezakonska hči Marije V.

Rekurzu tedaj ni bilo ugoditi.

M.

Kazensko pravo.

Pri učinku po §-u 11 t. 4 zakona o živilih je razločevati med živili, ki se pripravljajo, in med živili, ki so naravni pridelki. Pri teh je popačba primes vsake tuje snovi, ki se ne doda zgolj v ta namen, da postane živilo bolj ohranivo ali užitnejše. Radi nizke cene se še ne da trditi, da je popačbo živila očitno spoznati.

Okrajno sodišče je razsodilo, da je trgovec Ludvik S. kriv prestopka po §-u 12 zak. o živilih, trgovec Štefan K. pa prestopka po §-u 11 t. 4 istega zakona. Glede Ludvika S. je sodba ugotovila, da je imel iz malomarnosti v svoji detajlni prodajalnici na prodaj neko zmes medu in škrobnega sirupa za pristen navaden med. Ludvik S. je dobil med od Štefana K. Glede tega pa je okrajno sodišče ugotovilo, da je v svojem obrtu prodal vedoma med, ki je bil s škrobnim sirupom popačen.

Vsled vzklica Štefana K. je vzklicno sodišče izpodbijano sodbo okrajnega sodišča spremenilo in Štefana K. oprostilo iz naslednjih razlogov:

V tem slučaju bi znabiti prišel v poštev deliktni učin po §-u 11 t. 2 ali 3, ne pa oni po § 11 t. 4 zak. o živilih. Učin §-a 11 t. 2 ali 3 pa je izključen, ker označba »namizni med« za naravni med, ki je namešan s škrobovim sirupom, ni nedopustna. Le tedaj, če bi se označba glasila »naravni med«, »pristni« ali »čisti med«, bilo bi to

označbo grajati radi njene varljivosti. Sicer pa je mogel Ludvik S. že iz nizke cene (1 K 60 h za 1 kg, dočim pride cena na debelo za pristni naravni med na 1 K 90 do 2 K za 1 kg) spoznati, da ne kupi naravno pristnega medu.

Vrhovno kasacijsko sodišče je na ničnostno pritožbo v obrambo zakona z odločbo dne 24. januarja 1910 o. št. Kr. VII 3/11-4 izreklo, da je sodba vzklicnega sodišča pravno pomotna.

Razlogi.

Tu ne gre za slučaj, da se živilo ima na prodaj in prodaja pod napačno označbo, torej ne za vprašanje, je li označba »namizni med« za s škrobnim sirupom pomešan med sploh nedopustna, mari sama ob sebi hoče in utegne varati; gre le za neizpodbitno dejstvo, da se je imel s škrobnim sirupom popačen med za »med«, torej popačeno živilo, na prodaj in prodal, kakor je že prva inštanca popolnoma pravilno spoznala. Odveč je, če se sklicuje drugoinštančna sodba na ukaz min. za notranje zadeve z dne 14. aprila 1902 št. 13.913, da se sme spodtikati ob sadnem moštu, pri kojem se je ob pripravi voda rabila, zaradi pridevka vode le tedaj, ako se mošt spravi v promet z izrecno označbo »brez vode«, in na min. odredbo od 30. januarja 1908 št. 28 drž. zak., ki prepoveduje, da bi se obrtoma prodajalo drugo olje kakor čisto nepopačeno olivno olje pod označbo »olivno olje«, »aix-olje« ali »provansko olje«. Kajti med je naravni produkt, katerega ni treba, kakor n. pr. sadni mošt, šele pripravljati, torej ni govora niti o potrebnosti, niti o umestnosti, niti o običajnosti v prometu, da bi se dodajalo ob pripravi medu škrobnega sirupa. Vsak tuji dodatek, ki nima pomena, da napravi živilo tako, da se bolje ohrani ali da postane užitno (§ 13 zak. o živilih.), je popačba naravnega produkta po zmislu §-a 11 zak. o živilih. Temu pa pri rastlinskem olju ni vedno tako; tudi zmes pristnega olja z drugimi olji ostane »olje«; sicer ni več »olivno olje«, ali vendar le pristno nepopačeno olje; ali se sme označevati za »namizno olje«, tega vprašanja se ministrska odredba z dne 30. januarja 1908 št. 28 drž. zak. niti ne dotakne.

Označba medu, ki ga je Štefan K. prodal Ludviku S. za »namizni med«, ali celo, kakor faktura kaže, za »najfinejši namizni med«, torej v predmetnem slučaju, ko se je glasila obsodba prve inštanice

le po §-u 11 t. 4, ne pa po §-u 11 št. 2 in 3, ni odločilnega pomena. Naj je bil prodan med za »namizni med« ali prosto za »med«, vendarle gre za z dodatkom škrobnega sirupa popačen med, torej za popačeno živilo v zmyslu §-a 11 t. 4 zak. o živilih. Ako je Štefan K. za popačbo vedel — kakor je to prvi sodnik smatral za dokazano — zadene ga kazenskopravna odgovornost po §-u 11 t. 4; ako tega ni vedel, je vsaj za malomarnost po §-u 12 zak. o živil. odgovoren. Ni govora o tem, da je mogel kupec očitno spoznati popačbo. Očitno se da spoznati popačba le tedaj, kadar je očitna, torej ako jo vsakdo vidi, ne da bi živilo natančneje preiskaval. Morebitna nižja cena — ki se pa v danem slučaju od cene pristnega medu le prav malo razlikuje — nikakor ne čini po §-u 11 t. 4 zak. o živilih takšnega stanja živila, ki se da očitno spoznati; vzrok taki ceni utegnejo biti tudi gospodarske ali trgovske razmere.

Ob pravilni uporabi zakona morala bi v prvi inštanci izrečena obsodba obveljati. Zatorej pa je bilo po §-u 33 k. pr. r. uveljavljeni ničnosti pritožbi ugoditi.

Dr. M. D.

Izpred upravnega sodišča.

Ako župna občina sama brez konkurenčnega razsodila upravnega oblastva sklene zidati župnišče, se posameznim župljanom ne sme odreči pritožbene pravice zoper tak sklep. Ta pravica pa ne izhaja iz občinskega reda, ampak iz §-ov 55 in 57 zakona z dne 4. maja 1874 drž. zak. št. 50, po katerih so načeloma bogočastna oblastva pristojna za odločevanje o takih pritožbah.

C. kr. upravno sodišče je na pritožbo Antona Č. in drugov v Logjah proti odločbi c. kr. ministrstva za uk in bogočastje od 8. julija 1908 št. 27.768 zaradi pritožbene legitimacije glede konkurence za župnišče po javni ustni razpravi dne 15. januarja 1910 spoznalo za pravo:

Izpodbijana odločba se razveljavlja, ker ni v zakonu utemeljena.

Razlogi.

Občinski odbor občine Breginje je imenom vikarijatske občine Logje v seji dne 23. decembra 1906 sklenil, da se potroši za popravo vikarijatskega poslopja v Logjah po odobrenem načrtu vsota 7850 K in da se za pokritje teh stavbenih stroškov pobira v letih 1908 do 1913 bogočastna doklada.

»Rekurz«, ki so ga vložili proti temu sklepu Alojzij Č. in drugovi, je c. kr. okrajno glavarstvo v Tolminu z odlokom z dne 17. junija 1907 št. 4210 radi nedopustnosti zavrnilo, češ ker posamezni farani niso legitimirani pritoževati se proti sklepom zakonitega farnega zastopa. Ta odlok sta iz istih razlogov potrdila c. kr. tržaško namestništvo z dne 25. marca 1908 št. 2250 in c. kr. naučno ministrstvo dne 8. julija 1908 št. 27.768.

Proti tej odločbi ugovarjajo pritožniki naslednje:

Zakon z dne 29. novembra 1863 dež. zak. št. 2 ex 1864 za pokneženo grofijo Goriško in Gradiščansko, ki se bavi s pokritjem stroškov za napravo in popravo katoliških cerkva in župnih poslopij, določa v §-u 15 inštančno pot za pritožbe občin ali posameznih, ki so zavezani h konkurenci, proti ukrepom cerkveno-stavbnih odborov. To inštančno pot je zakon z dne 7. maja 1874 drž. zak. št. 50, zadevajoč vnanjopravne razmere katoliške cerkve, le toliko spremenil, da je sedaj na mesto deželnega odbora, ki je imel poprej odločevati o takih pritožbah v zmislu §-a 15 dež. zakona, stopila državna bogočastna uprava; nikakor pa ni posameznim župljanom, ki so zavezani h konkurenci, odvzeta v §-u 15 priznana pritožna pravica. V zmislu §-a 81 obč. reda z dne 7. aprila 1864 dež. zak. št. 8 se da vsak sklep občinskega zastopa izpodbijati. Radi tega morajo tudi imeti posamezni župljani, ki so dolžni plačevati doklade, v le-tem sporu, ko je občinski odbor v Breginjah na podlagi min. naredbe z dne 31. decembra 1877 drž. zak. št. 5 iz leta 1878 kakor konkurenčni odbor storil sklep o cerkvenih potrebščinah in njih pokritju, — pravico do pritožbe, seveda upoštevajoč z zakonom iz leta 1874 premenjeno inštančno pot. S tem, da se vloži pritožba proti takemu sklepu občinskega odbora, se prične spor o obveznosti k prispevanju za bogočastne namene, o katerem je odločati v zmislu §-a 55 zak. z dne 7. maja 1874 državni bogočastni upravi. Če bi se tega ne priznalo, bi takšen sklep občinskega sveta o bogočastnih rečeh bil

neizpodbiten in bi bilo vsako nadzorstvo odvzeto višji inštanci. Tudi se uveljavlja pomanjkljivost postopanja, ker se ni o konkurenci razpravljalo v zmislu §-a 57 zak. z dne 7. maja 1874.

Vladni zastopnik se je na ustni razpravi skliceval na to, da prihaja edinole občina, kakor k plačevanju obvezana stranka v poštev, vsled česar ni bila potrebna konkurenčna razprava v zmislu §-a 57 cit. zak. Pač da je bilo s prejšnjo odločbo c. kr. okrajnega glavarstva z dne 7. marca 1904 občini naloženo le pokritje na 2000 K določenih potrebnih stroškov za tozadevne stavbe, vendar s tem ni bilo občini zabranjeno sezidati večje stavbe; politično oblastvo je ni moglo pri tem ovirati in tudi ni bila pozvana, na novo odločevati o pokritju stroškov za delo, ki bi se ga več napravilo. Farno občino zastopa po zakonu krajevna občina; posamezne osebe, ki so dokladam podvržene, imajo le tedaj pravico do pritožbe, če zanikajo, da so člani farne občine ali pa če uveljavljajo zakonit oprostilni naslov ali če končno ugovarjajo proti načinu, kako se doklade pobirajo (krivična porazdelitev). —

Upravno sodišče ni moglo pritrčiti pritožbi, kolikor ta opira na predpise občinskega reda upravičenost posameznih župljanov k administrativni pritožbi proti sklepu občinskega odbora zastran pokritja bogočastnih potrebščin, katerim je farna občina podvržena.

Kajti četudi ministrska naredba z dne 31. decembra 1877 drž. zak. št. 5 iz leta 1878 še nadalje izroča občinskim zastopom oskrbo zadev katoliških farnih občin, dokler ne pride v §-u 37 zak. z dne 7. maja 1874 drž. zak. št. 50 mišljeni zakon o uredbi in zastopstvu farnih občin, vendar niso te zadeve postale agende samostojnega ali pa prenešenega delokroga krajevne občine, da bi za njih materijalno ali procesualno obravnavanje veljala določila občinskega reda, temveč ostanejo zadeve farnih občin.

Občinski zastop ne nastopa pri oskrbovanju teh zadev v imenu krajevne občine, temveč kakor organ dotične farne občine in treba zaradi tega, kolikor ne prihaja v poštev formalna pravilnost tozadevnega sklepa dotičnega občinskega zastopa (ki jo je vsekakor presoјati po zadevnih predpisih občinskega reda), presoјati materijalno pravilnost zadevnih sklepov, kakor tudi vprašanje o njih morebitni izpodbojnosti in vprašanje o pravni poti po tistih določilih, ki veljajo za katoliške farne občine kakor take.

Ta določila vsebuje sedaj zakon z dne 7. maja 1874 drž. zak. št. 50 in je treba torej sporno vprašanje o upravičenosti k administrativnim pritožbam proti sklepu občinskega odbora breginjskega z dne 30. decembra 1906 rešiti po tem zakonu.

Vsled tega niso utemeljena izvajanja te pritožbe, ki hoče na konkretno sporno vprašanje o legitimaciji k administrativni pritožbi uporabljati zakon z dne 29. novembra dež. zak. št. 2 ex 1864 za Goriško in Gradiščansko.

Pač pa je izvajati iz zakona z dne 4. maja 1874 drž. zak. št. 50, da pri vprašanjih o pokritju izdatkov za bogočastne potrebščine katoliških farnih občin pridejo v poštev kakor samostojni procesualni subjekti posamezni farani, torej tisti, ki naj v obliki predpisanih doklad plačajo za pokritje zadevnih potrebščin pripadajoči znesek.

Kajti vprašanje o porazdelitvi takih stroškov na posamezne farane ni z ozirom na § 35 in nasl. cit. zakon iz leta 1874 samo n o t r a n j a z a d e v a farne občine, ampak je vprašanje o obstoju in obsežu zakonitih dolžnosti, ki jih imajo farani vsled pripadanja k cerkvi, torej vprašanje, o katerem je odločati v slučaju spora bogočastnim oblastvom.

Ta sklep izhaja nujno iz §§-ov 55 in 57 cit. zak., po katerem so odkazani v si spori o zaveznosti k prispevanju za bogočastne namene, če se ti prispevki zahtevajo iz splošnega naslova pripadanja h kakšni cerkveni občini, kompetenci upravnih oblastev; osobito pa je v v s e h vprašanjih, ki se tičejo naprave in poprave katoliških cerkva in farnih poslopij, upravnim oblastvom odkazana ingerenca in oblastvena odločilna pravica.

Ta kompetenca bogočastnih oblastev se ne more omejiti le na opravo formalne konkurenčne razprave, ako je več konkurenci zavezanih faktorjev, temveč se mora nanašati tudi na vse spore, ki nastanejo med farno občino na eni strani in posameznimi farani na drugi strani glede njih dolžnosti k prispevanju; zakon sam ima to v misli, ko v citiranem §-u 55 splošno govori »o sporih glede dolžnosti, za bogočastne namene prispevati«, — a § 57 alineja 3 in 4 pa navaja konkurenčno razpravo s tem, da začenja z besedico »zlasti«, le kakor poseben primer izmed raznih drugih, ki so podvrženi kogniciji upravnih oblastev.

To principijelno stališče je priznal zastopnik toženega oblastva pri javni ustni razpravi deloma sam, ko je poudarjal, da so upravna

oblastva poklicana odločevati, če se sklicujejo posamezni farani na zakoniti oprostilni naslov, ali če ugovarjajo načinu pobiranja doklad ali pa če tisti, ki se jih pritegne k plačevanju doklad, zanikajo svojo pripadnost k farni občini.

Ko pa je tako podano in dokazano, da so načeloma upravičeni posamezni župljani k administrativnim pritožbam proti vprašalnim sklepom zastopstva farne občine, kakor tudi da so načeloma kompetentna upravna (bogočastna) oblastva za odločanje o takšnih pritožbah, onda se skrči spor le na vprašanje o obsegu te pritožne pravice, oziroma na vprašanje upravičenosti k pritožbi glede določenih točk, ali, konkretno izraženo, na vprašanje, če se li posamezni župljani, ki sploh morejo svojo plačilno dolžnost pri upravnem oblastvu izpodbijati, smejo pritožiti tudi radi tega, zakaj ne bi farna občina kakor taka morala prevzeti nase izdatkov, ki se nala-gajo faranom.

Uveljavljanje take pritožne točke je brez dvoma tedaj izključeno, kadar je o tem vprašanju že odločila oblastvena odločba, če je torej bila farna občina n. pr. s konkurenčnim razsodilom upravnega oblastva pravomočno obsojena, da mora prevzeti le-te stroške, ker potem ni več predmet sklepanja zastopstva farne občine vprašanje, ali je napraviti te stroške, temveč samo k a k o naj se te stroške pokrije.

Vendar pa ni nobene ovire, tudi v tej točki pritožiti se, če zastopstvo farne občine samostojno sklene takšne stroške, kajti potem ni nobena odločba še rešila vprašanja, ali naj sploh in v k a k š n e m o b s e g u naj te stroške ima farna občina in jih na župljane porazdeli.

To zadnje pa je tukaj, ker je sicer že bila iztekla oblastvena konkurenčna odločba glede prvotno določenega potroška 2000 K, ne pa glede pozneje brez take odločbe od farnega občinskega zastopa določenega (na 7850 K zvišanega) potroška; radi tega ima v spornem slučaju bogočastno upravno oblastvo rešiti vprašanje, če in v kakšnem obsegu je smatrati, da ta večji izdatek zadene farno občino in da ga je naložiti v plačilo njenim članom.

Če se temu sklepanju z ozirom na nekatere judikate upravnega sodišča ugovarja, da nastopajo v vprašanjih, če zadene izdatek farno občino ali ne, l e f a r n e o b č i n e s a m e, ne pa tudi posamezni farani kakor stranke, torej k pritožbi upravičeni subjekti, tedaj

gre tamkaj za slučaje, v katerih prihaja v poštev konkurenčno razmerje farne občine nasproti drugim konkurenčnim subjektom (na primer patron), ko torej farna občina nastopa imenom vseh faranov in zastopa njih interese.

Teh slučajev ne gre identificirati z današnjim slučajem, ko prihaja farna občina v kolizijo s posameznimi farani in ko se torej naj ne omeji breme farne občine »in toto« napram tretjim subjektom, temveč je določevati in ugotoviti dolžnost posameznih faranov napram farni občini.

V tem slučaju smejo brez dvoma posamezni farani pred bogočastnim upravnim oblastvom vse uveljavljati, kar bi jih po njih mnenju docela ali pa deloma oproščalo od dolžnosti do plačila davščin, katere je farna občina sklenila; radi tega je bilo izpodbijano odločbo, ki je pritožnikom odrekla to pravico, v zmislu §-a 7 zakona z dne 22. oktobra 1875 drž. zak. št. 36 iz leta 1876 razveljaviti.

Dr. St. Lapajne.

Načrt zakona proti oderuštvi pri stanovanjih.

Poslanec dr. O. Rybář je sestavil načrt zakona za pomoč proti izkoriščanju pri sklepanju najemnih pogojev. Predložil ga je s tovariši vred poslanski zbornici že proti koncu zadnje XX. sesije v marcu mesecu. Sedaj ga dobi nova poslanska zbornica zopet v razpravo. Glasi se nastopno:

§ 1. Kdor zavoljo svojega dobička znano mu stisko koga drugega, osobito pa stisko glede stanovanj v kakem okraju izkoristi s tem, da pri določitvi odplačila za najemodajo stanovanj ali poslovalnic da sebi ali komu drugemu obljubiti ali dodeliti imovinske dobičke, ki po okolnostih slučaja stoje v očitnem nerazmerju k njegovi dajatvi, kriv je pregreška in se kaznuje s strogim zaporom od enega ali treh mesecev in z denarjem od 200 K do 500 K.

Isto kaznjivo dejanje zakrivi in isti kazni zapade, kdor pridobi in naprej odda ali uveljavlja terjatev, o kateri ve, da je nastala na prej navedeni način.

§ 2. Če se radi prikritja v §-u 1 označenega opravila sklene navidezna pogodba, napravi listina, ki ima v sebi neresnične okolnosti, ali če se doseže o še neobstoječi najemniški terjatvi sodna odločba (sodba, plačilno povelje, mandat), sodna poravnava ali rzsodiški izrek, tedaj je naložiti strogi zapor od treh do šestih mesecev ali globo od 5000 K do 10.000 K.

Ista kazen zadene onega, ki poznavajoč te okolnosti pridobi in naprej odda ali uveljavlja terjatev pod pogoji, v §-u 1. navedenimi.

§ 3. Če je kdo ponovno obsojen, je naložiti strogi zapor od treh mesecev do enega leta in globo od 5000 K do 20.000 K.

§ 4. Ako se naložena globa ne da izterjati, je namesto nje naložiti zopor tako, da se vsakih 20 K nadomesti z enim dnevom zapora.

§ 5. Nasledki, ki po zakonih nastopijo z obsodbo zaradi prestopka goljufije, nastopijo tudi z obsodbo zaradi pregreška po §-u 1.

§ 6. Kazenski sodnik mora opravilo, radi katerega se je izreкла obsodba, izreči za nično, ako najemodajalec in najemnik ne dogovorita primerneга znižanja v §-u 1 navedenega odplačila.

N a g i b i.

Načelo, da bodi svoboda pri pogodbah neomejena, ima že v rimskem pravu mnogo izjem. Niso bili samo posebno proti denarnemu oderuštvu zakoni izdani, temveč smatralo se je sploh vse pogodbe za neveljavne, katere greše »contra bones mores«.

V modernem zakonodavstvu se je ta misel še razširila, ko se često določa, da je čezmerno izkoriščanje drugih naravnost kaznjivo. W a c h e n f e l d (Holtzendorf, Encyclopädie der Rechtswissenschaft, II. zvezek, 306) definuje kaznjivo izkoriščanje v nasprotju k goljufiji za prevaro, na zunaj skrito pod silo razmer, ki se v njih žrtev nahaja.

Misel kaznjivosti gotovih izkoriščanj je bila vsprejeta že v kaz. zakonik iz leta 1852; po čl. VI. ces. pat. so ostali v veljavi zakoni o oderuštvu v različnih kronovinah, denarno oderuštvo se je izreklo za pregrešek, posebno pa se je na gotove vrste oderuštva pri blagu na prodajanju v §-u 482 in 478 naložila kazen in so se tudi ustanovile določbe proti izkoriščanju pri igrah. Kaznjivost denarnega oderuštva pri dovolitvi kredita se je potem v zakonu z dne 28. maja 1881 drž. zak. št. 47 še posebej uravnala.

Še dalje sega zaščita proti izkoriščanju v načrtu kaz. zak. iz leta 1891, ki glede denarnega oderuštva po §-u 313 ne zahteva več težko dokazljive nevarnosti gospodarske pogube kreditojemnika, nego je vprašanje kaznjivosti zavisno le od ugotovitve očitnega nerazmerja med dajatvijo in protidajatvijo pri dovolitvi kredita. Posebno važna pa je za kaznjivost oderuštva pri stanovanjih, ki se sedaj zahteva, določba §-a 316 navedenega načrta kaz. zakona, ki preti kazen vsakomur, ki bi zaradi svojega dobička znano mu stisko drugega izkoriščal na ta način, da ga pripravi k preuredbi z njim sklenjene pogodbe, pa je ta preuredba zanj breme in se ne da opravičiti v nastalih razmerah. Misel, katero ta določba izraža in ki je vsprejeta tudi v nemškem kaz. zakonu (§ 302 e), čeprav je tamkaj kaznjivost nekoliko bolj omejena, ker se zahteva, da se tako postopa obrtoma in po navadi, — je pa velevažna za vprašanje, ali je dopustno kaznovanje oderuštva pri stanovanjih.

Znano je, da so v zadnjem času po vseh večjih mestih poskočile najemnine, največ docela neupravičeno, osobito le vsled večjega popraševanja za stanovanja, osobiti taka, ki bi bila v zdravstvenem oziru bolj primerna. Znabiti še v večji meri se čutijo te zvišane najemnine v posameznih mestih pri gospodarskih lokalih. Saj je dovolj, če se tu poudarja, da so se v zadnjih letih najemnine za 50 in celo do 100% in še več potisnile kvišku. To zvišanje se pač da razumeti pri novejših hišah, ki so bile zgrajene na podlagi višjih cen za stavbišča, mezde in stavbno gradivo in tudi z večjim komfortom; toda pri starejših hišah, za katere lastniki v največ slučajih leta in leta niso ničesar investirali in navadno celo niso niti najpotrebnejšega popravili, je takšno zvišanje popolnoma neupravičeno izkoriščanje stiske onih, ki potrebujejo stanovanja. Da gre v resnici za stisko, da celo v največ slučajih naravnost za veliko tisko, ki jo hišni posestniki na najbolj sebičen način izkoriščajo, se da komaj dvomiti, če se pomisli, da v največ slučajih stranka spričo edinosti, ki v tem pogledu vlada med hišnimi posestniki, stoji brez moči in pomoči nasproti zvišanju najemnine, ker pač nima upanja, da dobi ugodnejše pogoje pri drugem hišnem posestniku, nego da mora plačati večjo najemnino ali pa najeti slabše in manjše stanovanje. Še bolj pa je jasna stiska pri najemnikih gospodarskih lokalov, ko je menjava najemne pogodbe nerekdokdaj vprašanje nadaljnje eksistence.

Če se torej vpošteva v navedenih določbah izraženo načelo, da dajatev ne sme k protidajatvi stati v posebnem nerazmerju in če se nadalje pripoznava upravičenost moderne zahteve, da je dolžnost države tudi v privatno-pravnih razmerah, osobito pa pri vprašanih pogodbene svobode ščititi gospodarsko slabšega proti premoči močnejšega, in če je končno jasno, da moderno zakonodajstvo vedno bolj uvideva, da se ta zaščita more uspešno goditi le, če se izkoriščanju preti s kaznijo in z odvzétjem častnih pravic, — potem bo treba tudi oderuštvo pri stanovanjih izreči za kaznjivo, ker vendar ne gre izrekati, da je mnogo nedolžnejše denarno oderuštvo, ki največ stiska le posameznike, infamujoč delikt, dočim naj se oderuštvo pri stanovanjih, ki je veliko bolj zavratno in je že splošna kalamiteta, pušča še naprej brez kazni in se celo še ščiti in podpira s pospeševanjem postopanja v najemnih pravadah.

Naravna posledica, če se pripoznava kaznivost oderuštva pri stanovanjih je, da je dotična pogodba neveljavna, oziroma da slično kakor v določbah o denarnem oderuštvu, nastane pravica do znižanja čezmernega odplačila za najem, ker nihče ne sme imeti dobička iz kaznjivega dejanja.

Če bi se vprašanje o kaznivosti oderuštva pri stanovanjih pridržalo novemu kazenskemu zakonu, bi to toliko pomenilo, kakor trpeče najemne stranke tolažiti z onim svetom. Sedanje nevzdržne razmere zahtevajo najhitrejše pomoči in zato je po mnenju predlagateljev takojšnja rešitev tega vprašanja nujno potrebna. Predloženi načrt kazenskega zakona se kolikor moči naslanja na določbe zakona proti oderuštvu iz praktičnih razlogov, in da je tembolj vidna analogija s kaznivostjo denarnega oderuštva.

Pri določitvi pojma o oderuštvu pri stanovanjih, bilo je treba, nekoliko drugače kakor pri denarnem oderuštvu, glede stiske manj važnosti polagati na mučen in po individualnih razmerah povzročen položaj oškodovanca, tembolj pa na splošne krajevne razmere, ki ta položaj povzročajo in na ceno vplivajo.

Za nerazmerje med dajatvijo in protidajatvijo utegne zadoščati besedilo, ki je v načrtu kaz. zak. iz leta 1891 dano za denarno oderuštvo, ker se primerna najemnina, ki jo je potreba vedeti za ugotovitev posebnega nerazmerja, ne bode težko našla s primerjanjem poprej zahtevanih najemnin, pri novih hišah pa s preračunom primerne obrestovanja gradbenih stroškov.

Književna poročila.

Kazenski zakon in kazenskopravdni red v slovenskem jeziku. Na str. 217 in 218 letošnjega „Slov. Pravnika“ opozarja sodruđnik na „novo“ izdajo kazenskega zakona in poprašuje, ali so ponatisi prve izdaje iz l. 1889 prišli na svetlo z vednostjo tedanjega urednika (g. drja. Kavčiča) in izdajatelja (društva „Pravnika“). Koj za to kritiko je podana izjava, da društvo „Pravnik“ o teh ponatistih ni ničesar vedelo in da tudi odklanja vsako odgovornost. Temu dodajemo na prošnjo g. dvornega svetnika drja. J. Kavčiča, da tudi on, urednik l. izdaje, ni ničesar vedel o ponatisku, oziroma tej novi izjavi in da ne prevzame v tem pogledu nobene odgovornosti, to tem manj, ker je zelo obžalovati, če sta se knjigi (kazenski zakon in kazenskopravdni red) kar ponatistili, kakršni sta bili, ne oziraje se na poznejšnje izpremembe.

Leo N. Tolstoj: Über das Recht. Briefwechsel mit einem Juristen, Erste vollständige autorisierte Ausgabe, übersetzt von Dr. Albert Skarvan. Mit Vorwort herausgegeben von Dr. E. H. Schmitt. L. M. Waibel und Co. Heidelberg und Leipzig 1910. Str. IX. in 14.

Ta drobna knjižica velikega Leva Nikolajeviča Tolstega — Viljem Sombert ga je imenoval nedavno (N. Fr. Presse z dne 3. sept. t. l.) z adnjega pisatelja — je pravcati anathema prava v splošnem, pravne vede posebe.

Peterburški dijak — pravoslovec je študiral delo vseučiliškega profesorja Petražyckega „o teoriji prava“; našel je eminentno nasprotje med ukom oboževanega Tolstega, da naj bodo npravstveni ideali človeštva izključni pravec človeških dejanj in med ukom Petražyckega, ki pravi: morališka psychika — način, kako naj se ravna z dušo — zahteva v svrhu normalnega, zdravega razvoja značaja mimo npravstvenega spoznanja še drugo avtoritativno, zapovedujočo psychiko; brez takega dopolnila, ali bolje brez imperativno-attributivne podlage ni etike, brez nje so tla pripravljena za vsakojake, včasih naravnost ostudne gorostasnosti. — Nauka si diametralno nasprotujeta, kje je resnica, je vprašal dijak.

Tolstoj mu je odgovoril s pismom. In v tem svojem znamenitem pismu obračuna temeljito ne samo s Petražyckim, ampak z vsemi pravniki sploh. Pravna veda mu je najhujša bedastoča, ki ima le ta namen, da opravičuje slaba dejanja nedelajočih stanov. Pravo mu je v pogledu na tiste, ki imajo moč, samodano dovoljenje, da smejo tiste ljudi, nad kojimi imajo oblast, siliti, naj store to, kar je za nje — posedujoče — koristno; v pogledu na tiste, ki so prvim podvrženi, pa je pravo dovoljenje, delati vse to, kar jim ni prepovedano. So tlačenci in tlačitelji, a slednji hočejo imeti opravičbo, da tlačijo, zato so si izmislili gotove naredbe, ki jih imenujejo zakone. In te zakone tradirajo učenjaki, si izmišljajo v opravičbo prava vsakoršne, bojda veleduhovite teorije, milijonske množice pa se prilagodujejo takemu življenju, ki ga obvladuje zakon. Ali s takim postopanjem se ubija ne le človeka, ampak tudi vse sveto, kar je v človeški notranjosti. Pravoslovci so potemtakem naravnost — sleparji, zato svetuje Tolstoj mlademu dijaku in njegovim tovarišem, naj še prej, predno niso njih glave še poneumnjene od prava in predno ne otopi njihov npravstveni čut docela, dadé brezpotrebemu, poneumnjevalnemu, škodljivemu in demoralizajočemu poslu — slovo.

Petražycki je trdil, da so Tolstega nazori o pravu in pravu — anarhistični. Tolstoj ga zavrača: „Nimam nikakega svojega uka, niti ga nisem nikdar imel. Ne vem ničesar, česar ne bi znali vsi ljudje. Vem pa kakor vsi ljudje, pretežna večina človeštva celega sveta, da so vsi ljudje prosta, pametna bitja, v katerih duše je vtisnjena višja, čisto priprosta, vsem umljiva postava, ki nima čisto nič skupnega s predpisi ljudi, katere imenujejo prava in zakone. Ta višja postava se glasi: ljubi svojega bližnjega, kakor sebe, in ne stori zategadelj drugemu ničesar, česar sam ne želiš sebi. Ta postava je človeškemu srcu tako blizu, je tako pametna, izpolnitev njena tako brezdvomno hasnovita za vsakega poedinega človeka, kakor tudi za celokupno človeštvo, in je bilo tako slično propovedovana od vseh modrijanov sveta, od indijskih Ved, od Buddhe, Konfucija, Christa — do Rousseauja, Kanta in poznejših mislecev, da bi bilo, — ako ne bi teologi in pravoslovci zahrbtno napeli vseh sil, da skrijejo to postavo pred ljudmi — že davno uvedena v življenje od pretežne večine ljudij, in pravnost ljudij našega časa bi ne stala tako nizko, kakor je to v resnici“.

Tolstoj, prožet evangeljskega duha, je tudi že v prejšnjih svojih spisih dal duška svojemu naziranju, da bi morale pravstvene ideje človeštva zadostovati za vsakršno človeško dejanje. Razen teh idealnih motivov ne pozna nikakih — motivov za dejanje, najmanj sile od strani državne oblasti. Na ta način pride do absolutne negacije prava. Ali tudi njegov pristaš E. M. Schmitt, ki je napisal jednat predgovor knjižici, moral je priznati, da so idejali človeštva v zmislu Tolstega dandanes še nemožni, in se tolaži s tem, češ, človeštvo se bo dalo opustiti socialnih okovov — ne po brezplodnem propovedovanju lepih moralnih načel, ampak indirektnim potom prosvete ob mukotrpnem kulturnem delovanju.

Ta tolažba pa je pač ničeva. Človeštvo je popolnoma razvit socialni stroj in ni je sile, ki bi mu mogla potisniti razvoj v tisto fazo nazaj, v kateri bi bilo dostopno idejam in zahtevam Tolstega. S stališča, kak bi moral svet biti, so pravo in pravnik morda socialno zlo, s stališča, kak je svet danes, pa so prav gotovo — socialne potrebe.

Dr. M. D.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. septembra 1911.

— (Šestdesetletnico) svojega rojstva je dne 28. pr. m. praznoval g. dr. Ivan Tavčar, odvetnik v Ljubljani, a le v svojem ožjem krogu. Vendar so bile mnogobrojne čestitke, ki jih je tem povodom dobil od raznih korporacij in zasebnikov v spomin na svoje požrtovalno in plodovito delovanje na raznih poljih. Tudi domače pravništvo, ki čisla v njem odličnega kolega, odvetnika in zagovornika izvenrednih lastnosti, spominjalo se ga je tiste dni z vsemi simpatijami. Poklican je to še posebej izraziti „Slov. Pravnik“, kojemu je bil baš dr. Ivan Tavčar, če ne že oče, gotovo pa skrbnik v l. 1881 do 1883, ko se

je pričelo slov. pravniškemu listu nova doba. V tistih letih je z raznimi članki goreče vzpodbujal slovenske pravnike, naj skrbe za svoje glasilo, obenem pa je bil rezek propagator slov. enakopravnosti po uradih. To zlasti v dejanju, ko je začetkom l. 1884 otvoril svojo odvetniško pisarno, ki je odgojila celo vrsto domačih odvetnikov. Dr. Ivan Tavčar je bil seveda tudi ob zibelci društva „Pravnika“ in ostal vedno zvest podpornik njegovih stremiljenj. Posebno zaslužno delo pa je tudi bilo, da je po „Družbi sv. Mohorja“ izdal pod zaglavjem „Slov. Pravnika“ pet snopičev (l. 1883 do 1888) klasično poljudno pisanega pravnega pouka za širši narod. Vse to je veselega vzroka dovolj, da tudi s tega mesta kličemo kolegi-jubilarju: Še mnoga leta!

— (Najvišje odlikovanje.) Predsedniku viš. deželnega sodišča v Trstu A. Jacopigu in senatnemu predsedniku vrhovnega sodišča je cesar podelil dostojanstvo tajnega svetnika.

— (Osebne vesti.) Imenovani so: za deželnosodnega svetnika okr. sodnik in sodni predsednik dr. J. Doljan v Postojni, okrajni sodnik v Gradcu dr. A. Skumovič; za okr. sodnike sodnika D. Biondi v Rovinju za Rovinj in dr. L. Jerovšek v Pulju za Gorico. — Premeščena sta okr. sodnika dr. J. Babuder iz Rovinja v Trst, dr. A. Brumati iz Buj v Rovinj.

— (Pravosudni odjel kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinske vlade) v Zagrebu je izvolil naročiti po dvajset izvodov od naslednjih po društvu „Pravniku“ izdanih del: 1. izvršilni red, 2. civilnopravdni zakoni, 3. dopolnilo k istim za 1907—1910, 4. odvetniška tarifa stara, 5. ista nova, 6. zakoni o javnih knjigah I. hrvatski II. slovenski, 7. zakon o dovoljevanju prijekih puteva, 8. predpisi o nespornih pravnih stvareh in 9. državni osnovni zakoni. — S tem značilnim činom, ki je s težavami boreče se založništvo še posebno razveselil, se je zaloga rečenih knjig zmanjšala znatno in bodo nekatere skoraj pošle. To velja posebno o največji knjigi „Civilnopravdni zakoni“, ki dopolnjena z zakonskimi predpisi in vrhovnosodnimi odločbami do zadnjega časa, velja samo 8 K, torej skoro polovico manj, kakor enake nemške knjige. Vsled naših malotnih razmer pa te knjige najbrže ne bodo doživele drugega natisa, vsaj ne v doglednem času. Komur je torej do njih, naj jih naroči nemudno pri društvu „Pravniku“ v Ljubljani ali v slov. knjigarnah.

— (K preosnovi kriminalne policije.) Bržčas utegne tudi markiskatega čitatelja „Slov. Pravnika“ — osobito kriminalista — zanimati nekaj opazk, kako skušajo druge države v najnovejšem času kriminalno policijo preurediti, da kar najbolj ustreza zadači izsleditve hudodelcev. Francoska prednjači; nastavila je v to svrhu na dvanajst glavnih mestih države svoje posebne „brigades régionales de police mobile“. Te brigade niso kar nič vezane na krajinske meje pristojnosti, marveč služijo za odkritbo hudodelcev v težkih slučajih sploh in so na razpolago naravnost državnim pravdnikom, a ne, kakor drugo kriminalno redarstvo, „cours d' appel“. Njihovo centralno predstojništvo je ministrstvo za notranje reči. — V Nemčiji se je glede te nove policijske naprave vnela precejšnja peresna vojska za in proti, slednja osobito z ozirom na uvaževanje, da imajo velika mesta itak povsem zadostujoč redarstveni aparat, rekvizicijskim potom pa se morejo ti mestni policijski uradi tudi kod drugod zaposlevati.

Berlinski časopisi so prinesli naposled poluradni komuniké, ki odklanja tako novo uredbo. Ali navzlic temu uvedla je Saška s početkom l. 1911 baš po francoskem vzorcu svojo „Landeskriminalpolizei“. Obstoja iz centralnega vodje — ta je ob enem policijski prezident v Draždanih — in sedmero policijskih brigad v 7 glavnih mestih z deželnimi sodišči, ki poslujejo za celo Saško ne glede na meje svojega okrožja. Z vsemi policijskimi uradi in organi si dopisujejo neposredno. Vsaka brigada ima 4 uradnike; ti se rekrutirajo iz najboljših policijskih moči, ki so še posebno šolo v Draždanih dovršili. Seveda so te brigade opremljene s prav vsemi modernimi aparati za bertinolažo, daktiloskopijo, fotografiranje, sasiganje sledov, itd. Njih knjigovodstvo je čisto enostavno, nič birokratično; registrature ni. Vse brigade so priklopljene državnemu telefonu, njih člani se vozijo po vseh saških železnicah zastoj. (Nadaljni opis prinaša: Gross' Archiv 1911, zvez. 40, str. 177 nasl.) Saški vzgled je spravil vnovič vprašanje na dnevni red, ali ne bi kazalo, da se uvedejo take mobilne brigade po vsej Nemčiji. — Ali tudi v Avstriji bi bilo kaj takega celo potrebno. Po mestih se že še izhaja; ali na deželi ima naše orožništvo kar sto različnih agend. Ni čuda, da se potem-takem glede izsledbe hudodelstev ne more povsod in vedno obnesti. Le tedaj, ako ima državni pravniki na razpolago povsem izurjene, z vsemi modernimi pridobitvami preskrbljene moči, katere pošlje takoj po storitvi hudodelstva na lice mesta, kjer se ti pečajo dneve, tedne z eno in isto zadevo, sme se upati na primeren uspeh. Hudodelci postajajo tudi čim dalje — modernejši; kaj je naravneje, nego zahteva, da naj se tudi izsledba hudodelcev preosnuje v modernem zmislu.

Dr. M. D.

— (Šolski donesek od nepremične imovine, ležeče na Kranjskem, a spadajoče k zapuščini, razpravljani zunaj Kranjske.) Zakon z dne 31. maja 1911, priobčen v XXIX. kosu dež. zakonika za Kranjsko pod št. 33 dne 24. julija 1911, določa:

§ 1. Od nepremične imovine, ki leži na Kranjskem, a spada k zapuščini, katéra se po splošnih pravilih o pristojnosti sodišč razpravlja zunaj Kranjskega, je po zakonih z dne 18. decembra 1874. l., dež. zak. št. 1 iz l. 1875., in z dne 6. julija 1889. l., dež. zak. št. 15. in po nadaljnjih določilih pobirati šolski donesek za kranjski normalnošolski zaklad.

§ 2. Ta šolski donesek odmerja c. kr. pristojbinski urad v Ljubljani, kateremu morajo dediči v ta namen predložiti prepis zapuščinskega izkaza, ki ga hkratu podajo razpravnemu sodišču za odmero državne imovinske prenosnine.

Ali so podatki v zapuščinskem izkazu pravotni in popolni, je dognati s primerjanjem s tistimi podatki, ki jih je vzelo v podstavo v to poklicano oblastvo pri odmeri državne imovinske prenosnine od vse zapuščine.

Teh podatkov se mora držati c. kr. pristojbinski urad v Ljubljani.

Prepisa zapuščinskega izkaza ni treba podati c. kr. pristojbinskemu uradu v Ljubljani, če se je pri razpravnem sodišču samem sestavil zapuščinski izkaz za odmero državne imovinske prenosnine.

Kako je v takih primerih podajati omenjenemu c. kr. pristojbinskemu uradu za odmero šolskega doneska potrebne temeljne podatke, se določí ukazoma.

§ 3. Donesek za kranjski normalnošolski zaklad je praviloma odmeriti od čiste vrednosti na Kranjskem ležeče nepremične imovine. Čista vrednost se ustanovi, če se od vrednosti posestva, izračunjene po predpisih pristojbinskega zakona, odštejejo tisti dolgovi, ki se tako izključljivo drže omenjene nepremične imovine, da se za njih poravnavo ne sme seči na ostalo zapuščino.

Od čiste vrednosti pa je odbiti tudi dolgove, s katerimi je obremenjena vsa zapuščina, najsi bodo hipotečno zavarovani ali ne, in to tedaj in v toliko, če v njih poplačilo ne zadostujeta premična in v deželi pristojnega razpravnega sodišča ležeče nepremična imovina.

Kadar se, ne glede na deželo pristojnega razpravnega sodišča, nahaja nepremična zapuščinska imovina v več kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru, tedaj je, ako v zmislu gorenjega določila ni pokrit del zapuščinskih dolgov, od nepokritega dela odbiti le tisti znesek, ki pride na nepremično imovino, ki se nahaja na Kranjskem, po razmerju v zmislu prvega odstavka tega paragrafa izračunjenih čistih vrednosti zunaj dežele razpravnega sodišča ležečih nepremičnin.

§ 4. Od tako izračunjenega zneska vrednosti na Kranjskem ležeče nepremične imovine je odmeriti šolski donesek za kranjski normalnošolski zaklad po tistem postavku, ki je po § 2. zakona z dne 6. julija 1889. l. dež. zakon št. 15, primere: visokosti čiste vrednosti vse zapuščine, to je tiste vrednosti, ki se je izračunala pri odmeri državne imovinske prenosnine.

§ 5. Tako odmerjeni šolski donesek je plačati pri kranjski deželni blagajnici v Ljubljani.

Eksekutivno se iztirja in eventualno zavaruje plačilo po istih organih in z istimi pomočki kakor cesarski davki.

§ 6. Dediči, ki neopravičeno ne podado c. kr. pristojbinskemu uradu v Ljubljani zapuščinskega izkaza (§ 2.), se kaznujejo z 10 do 600 K globe. Globa se, če je treba, eksekutivno izterja kakor cesarski davki.

Globa pripade kranjskemu normalnošolskemu zakladu.

§ 7. Ta zakon je uporabljati pri zapuščinah, ki po začetku njegove veljavnosti pripadejo v dediščino.

— (Nekaj o kreditni hipoteki.) N.-u je obljubila posojilnica v B.-u posojil do 20.000 K. na menice in zemljiškoknjižno zavarovanje. Spisalo se je „zastavno pismo“ z besedilom: „Ker bode dala posojilnica v B.-u meni na menice posojil do 20.000 K, dajem za varnost tega kredita do 20.000 K, 6% nih obresti eventualno 6% zamudnih obrestij in kavcije 1000 K posojilnici v B.-u zastavno pravico na moje posestvo . . . in dovoljujem nje vknjižbo.“ Kaj se naj pokrije iz kavcije 1000 K in čemu služi ta kavcija, v zastavnem pismu ni rečeno.

N. je kredit izrabil do celih 20.000 K, potem pa mu je bilo zastavljeno posestvo izvršilnim potom prodano.

K izkupilu je prijavila posojilnica v B.-u glavnico v znesku 20.000 K, 6% ne obresti od nje za okrogla štiri leta, tožne, izvršilne in prijavnne stroške, stroške za pobotnico itd.

Izvršilno sodišče je odkazalo iz skupila glavnico, 3letne obresti s 3600 K in vse stroške, več ko 3letnih in zamudnih obresti pa ne, ker je eden poznejšjih upnikov se upiral.

Prizadeta posojilnica je proti razdelilnemu sklepu rekurirala, ker ni dobila vseh obresti, ki bi se morale po njenem mnenju odkazati iz kavcije 1000 K. Rekurzno sodišče je rekurz zavrnilo z ozirom na to, da vknjižba obresti sploh ne velja, ker ob podpisu zastavnega pisma še nobene terjatve bilo ni, obresti od pozneje nastalih terjatev pa se smejo po §-u 14 z. z. in po §-u 224 izv. r. vpoštevati samo do najvišjega zneska vknjiženega, za kredit, t. j. do 20.000 K in do zneska kavcije 1000 K. Ker se je pa rekurentinji odkazala glavnica . . . . . 20.000 K
obresti . . . . . 3.600 „
in stroškov . . . . . 205 „
skupaj . . . . . 23.805 K
vknjiženih kavcij pa je samo . . . . . 21.000 „
dobi posojilnica tako že . . . . . 2.805 K
več, kakor bi ji po zakonu šlo. Do vrhovnega sodišča stvar ni prišla. —

Vid~~e~~ se, da v tem slučaju zastavno pismo ni ustrezalo prej navedenim paragrafom, ker bi se morala dati kavcija za kapital, obresti (posebne zamudne obresti so pri menicah nemogoče) in postranske zaveze, skupaj do visokosti kakih 25.000 K. Kavcija 1000 K, katero je zastavno pismo imenovalo, ne da bi izreklo, za kaj se daje (delal je nejurist, solicator po starejših obrazcih) je neveljavna in čudno je, da sta jo tako izvršilni sodnik kakor rekurzno sodišče vpoštevala.

Torej: kreditno hipoteko je potreba dati in vknjižiti za glavnico, obresti, stroške in druge zaveze v skupnem najvišjem znesku (§ 14,2 z. z.), ker se po §-u 224 izv. r. in odločbi vrh. sodišča s 3. aprila 1901 št. 4315 iz izkupila za zastavljeno nepremičnino smejo odkazati terjatve iz danega kredita itd. „v glavnici in pripadkih“, t. j. z obrestmi in stroški vred samo do višine vknjiženega najvišjega zneska. „Pripadke“, katere hočemo dobiti plačane iz kavcije, moramo v zastavnem pismu natanko popisati.

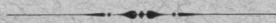
Pri zapuščinskih razpravah nekateri sodniki opuščajo imenovanje terjatev, ki se naj poravnajo iz kavcije, zapisane razen glavnice dedičev in obresti. Take kavcije so neveljavne po §-u 14 z. z. in dediči izgubivajo stroške za pobotnice, samo da so itak skoz več rodov že navajeni, da „kvitengo“ plača, kdor denar prejme in je torej navadam ljudstva primerno, če se pobotniški stroški ne pokrivajo iz kavcij, ki po besedah razprave in prisojila za pobotnice in sploh za nič izrečenega niso dane.

Notar Baš.

„Slovenski Pravniki“ izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26 oz. 22.

e) Za izvršbo na gospodarska podjetja po §-ih 341 do 344 izvrš. r. treba najprej rubeža po §-u 331 izvrš. r.	268
f) Ugotovitev zakonskega rojstva in pozakonitve „per subsequens matrimonium“ je v izvenspornem postopanju možna samo, če so nesporni vsi zakoniti predpogoji	270
Kazensko pravo.	
Pri učinu po §-u 11 t. 4 zakona o živilih je razločevati med živili, ki se pripravljajo, in med živili, ki so naravni pridelki. Pri teh je popačba primes vsake tuje snovi, ki se ne doda zgolj v ta namen, da postane živilo bolj ohranljivo ali užitnejše. Radi nizke cene se še ne da trditi, da je popačbo živila očitno spoznati	272
5. Izpred upravnega sodišča.	
Ako župna občina sama brez konkurenčnega razsodila upravnega oblastva sklene zidati župnišče, se posameznim župljanom ne sme odreči pritožbene pravice zoper tak sklep. Ta pravica pa ne izhaja iz občinskega reda, ampak iz §-ov 55 in 57 zakona z dne 4. maja 1874 drž. zak. št. 50, po katerih so načeloma bogočastna oblastva pristojna za odločevanje o takih pritožbah	274
6. Načrt zakona proti oderuštvi pri stanovanjih	279
7. Književna poročila	283
8. Razne vesti	284

Dr. Ed. Volčič v Novem mestu (Kranjsko)

je za društvo „Pravnik“ v Ljubljani uredil ter se dobivajo pri njem in pri knjigotržcih naslednje pravne knjige:

a) knjige slovenske:

Civilnopravdni zakoni (IV. zvezek „Pravnikove zbirke“) z obširnimi slovenskim in hrvaškim stvarnim kazalom, z odvetniškima tarifoma l. 1897. in 1909. ter z dopolnilom za l. 1906—1910 krog 1000 strani, vez. à K 8.—.

Dopolnilo Civilnopravnim zakonom za leta 1906 do 1910 K 1·20.

Odvetniški tarifi od 11. dec. 1897 in 3. junija 1909, določila o rabi slovenskega in hrvaš. jezika pred sodišči, sodne pristojbine, broš. à K 1·80.

Nova odvetniška tarifa od 3. junija 1909 s alfab. stvarnim kazalom K —80.

Nova odvetniška tarifa v obliki stenskega plakata K —80.

Zakoni o javnih knjigah, (V. zv. Pravnikove zbirke), I. in II. del, vez. à K 6.—.

Zakoni o javnih knjigah, I. del, vez. à K 3·20.

Zakoni o javnih knjigah, II. del, vez. à K 3·20.

Tabela o zemljiškoknjžni kolokovnici K —60.

Zakon o dovoljevanju poti za silo, s pojasnili à K —40.

Pristojbinske olajšave ob konverziji hipoteknih terjatev, à K —80.

Predpisi o razdelbi in ureditvi ter o zložbi zemljišč, à K 2.—.

Predpisi o obrambi poljščine, à K —80.

Kazenska določila iz teh predpisov, à K —20.

Zakoni o nespornem sodstvu (VI. zvezek Pravnikove zbirke), 44 tisk. pol, vez. à 7 K. —

Posebej se iz te knjige dobivajo broširani: Sodni depoziti, K 1·60; Predpisi o notarskih pristojbinah in zapovedanih not. spisih, K —80; Pristojbine o zapuščinah, K —80; Županstvom izročena opravila sodišč, K —40.

b) knjige hrvaške:

Zakoni o javnim knjigama I. dio (A), vez. à K 3·60.

Zakoni o javnim knjigama I. dio sa II. dijelom (slovenski), ukupno vezano à K 6.—.

Zakon o dozvoljevanju prijekih puteva, sa tumačem, à K —40.

Tabela o zemljišnoj biljegovini, à K —80.

Društvo „Pravnik“ v Ljubljani izdaja mesečnik „Slovenski Pravnik“, v katerem so slovenski in hrvaški članki pravne vsebine; list stane 10 K na leto.

Isto društvo je izdalo še naslednje pravne knjige:

Kazenski zakon (I. zv. Prav. zb.), uredil dr. J. Kavčič, vez. K 5·60.

Kazenskopravni red (II. zv. Prav. zb.) dr. J. Kavčič, vez. K 6.—.

Izvršilni red (ovršni postupnik) (III. zvez. Prav. zb.), uredil Iv. Kavčnik, K 7.—.

Državni osnovni zakoni in drugi ustavni in upravni zakoni, uredil Stefan Lapajne, vez. 6 K (VII. zv. Pravnikove zbirke).

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštenu povzetju, tako da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 h poštne v gotovini ali v poštah znamkah.